

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК ПОСТУП

Р. III. Ч. 5-6

1923

СТУДЕНТСЬКИЙ ВІСНИК

„ПОСТУП“

Орган присвячений правді і благородній ініціативі
Виходить що місяця (кромі ферій)

Р. III.

22 МАЙ 23
ЧЕРВЕНЬ

Ч. 5—6

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ В Р. 1923.

Передплата нормується вартістю золотої Корони.

Цілорічна передплата вносить 2.40 Кор.; що перечислюється в (червні та липні) на 20,000 мп.

Як завдаток приймається (в червні і липні) 10,000 мп.

Кожде поодинокє число коштує тепер: 1500 мп., подвійне 3,000 марок.

Передплата від 5 числа до кінця року вносить (в липні) 9,000 мп.

Цілорічна передплата за кордоном вносить: На Чехословаччині: 24 кор.; в Америці й Канаді 1 дол.; в Бразилії 4 мільр.; деіноді 4 фр. швайц.

Передплату пссилається по адресі Експедиції:

Часопис «Поступ», Жовква.

Адреса Редакції й Адм: Львів, Домініканська, 11.

ЗМІСТ:

На новий шлях!

25-ліття бездротного телеграфу (І. Стефанів)

На філософійні теми (Д. Головецький)

Характер (Ст. Конрад)

Невідрадна доля (Ор. С. Мердін)

Consolatrix afflictorum (R. H. Benson)

До пісні (В. Я.)

У притвори Туги... (Р. Мірецький)

Орлине кохання (Гугу)

Переклади й переспіви:

з індійських, німецьких великоруських поетів

На Страстях (М. Курчинська)

Зі студентського життя

Бібліографія

Надіслано до Редакції «Поступу»

ЦІНА ЦЬОГО ВИПУСКУ 3.000 Мп.

На новий шлях!

Новим шляхом хоче йти нова молодь на зустріч великому дневи основної обнови і повного життя. Вже їй досить тих втертих, витоптаних шляхів, якими гнали її досі, мов до обіцяної землі по красшу долю, по золоте руно свободи, цьогосвітнього добробуту. Вже їй досить тих плятонічних ідеалів, якими чарували її на короткий часок, як чарує зрадливий привид втомленого мандрівника пісочистої пустині. Вже їй досить тих розв'язок проблемів і конфліктів, тих сотих орієнтацій, які в дарунку приносили їй хитрійші, як данаїдські дочки, — провідники і батьки люду. Вже їй усього досить...

Старі шляхи — завели її на роздоріжжа, розсіяли на чотири сторони світа, кинули її в матеріяльне і духове багно. Блїстячі ідеали — померкли, пурхнули і розбилися, як миляні баньки, а в душі розпалили зневіру і оставили зїдливую тугу та прикре розчарування. Проблеми і конфлікти — зістали такимиж, як і були — нерозв'язаними проблемами та гострими конфліктами. Орієнтації — перевелися і лягли в непамять, як тїж, котрі їх виковували. Скінчилось усе — фіаском.

Та чомуж цьому дивуватися? Чиж могло статись інакше? Прецінь сповнилося це, що сталося з домом, який був збудований на піску. І пішов дощ і прибули ріки і повіяли вітри і вдарили на той дїм і впав, і була велика його руїна.

От зачерез ту сумну спробу намітила молодь новий шлях, від якого й сама прозвалася новою молоддю. Новий він не тому, що він десь недавно показався, або що ніхто ще ним не ходив; але новий він тому, що між нами він щойно свіжо простелився: Це шлях — скажїм ясно і отверто — прийнятої і зреалізованої Христової системи, яка в цілости знаходиться тільки в католицизмі.

Під словом католицизм нова молодь розуміє цілу Христову науку, враз із Його інституцією, католицькою Церквою, та її видимим керманичем, римським єпископом. Це отже та установа, якої жахаються — одні, якїй не підчиняються — другі, з якої кепкують — треті. »Можна мати, що до сего — говорить собі питомим способом Д. Донцов¹ — всїякі менше або більше узаasadнені погляди, але ні один нормально

¹ Підстави нашої політики. Відень 1921. 32.

думаючий дослідувач не посміє ігнорувати чи додатної, чи уємної, але величезної ролі, яку відіграла і досі відграє, не тільки в релігійнім, але і в цілім культурнім життю установа, котра перетривала, сама остаючись незмінною, і поганський Рим, і вандрівку народів, і варварство, і феодалізм, і монархію, і революцію, і стоїть досі не згинаючись перед новою хвилею охлократії, що суне зі Сходу... Церква та її суспільні та моральні поняття формують родинні, соціальні і політичні погляди не тільки мільонів віруючих, але й мільонів невіруючих.»

Як то, католицизм виступає тепер на перший плян і як єдиний, простолінійний фронт має згуртувати біля себе українську молодь, яка йде до основної обнови і повного життя? — Так, це той новий шлях, про який мова. Значить, католицизмом українська нова молодь бажає добувати туземні і вічні добра для своєї особи і цілого народного організму? Католицизмом хоче вона захоплюватись як своїм дійсним і всенародним ідеалом? Католицизмом думає розв'язувати всі проблеми і конфлікти, орієнтуючись виключно на нього? Очевидно на всі ті питання приймаємо і це торжественно заявляємо. І не сумніваємося ні трошечка, що ми не хибили цілі та що вибрали доцільний і мудрий шлях.

Щоб одначе вказати якийсь приклад на влучність нашого вибору, не будемо покликуватись на знані всім факти з життя молоді Бельгії, Голляндії, Ірляндії, Італії, Іспанії, Німеччини, Мадярщини, Франції, котра, поступивши сміло на Христові шляхи, доказує сьогодні чуда в області національного і політичного відродження, але звернемо увагу на інше, дуже важне явище.

Найперше, з правдивим вдоволенням стверджуємо, що католицизм найкраще в своїм роді плекає, підтримує і видосконалює святий і природний скарб кожної людини, яким є націоналізм. Коли розважимо найглибший зміст національності, себ то ту пристрасть — так сильну і так горячу, — якою є любов своєї вітчизни, мусимо сказати, що вона ще замало цікує серце теперішнього Українця. Важкі події з часів великої війни, з часів «великого землетрусу» — як виразився тут Д-р Д. Донцов, — а передусім почавши від 1918. року, може за наглядно показують, що між нами витала не здорова, ясно скристалізована любов Вітчизни, але замість неї карався нераз фальшивий, дивоглядний, «особистий» націоналізм. Зродилась отже потреба завернути його з хибних шляхів, на нові і властиві. Цей реформи доконає Христос у нас і тільки Він. Його правда, переведена в діло, не тільки змінює світогляди, але й родить нове діяльне життя після цього світогляду в одиниць, а за ними й у народа. Що більше! Католицький націоналізм кидає мости до своєї, народної держави, тому що цього вимагає повний зміст католицького поняття про націоналізм¹.

¹ Цих кілька думок запозичуємо з річевої статті, яку помістив краківський «Przegląd powsz.» CLVII. 97 241

Прецінь поняття вітчизни замикає в собі дві річі: нарід і державу. Католицький націоналізм висуває на перший плян тільки першу річ, цебто: нарід. Його вітчизною є сам нарід, а держава йому на стільки дорога, на скільки вона є народною державою. Народ висуває він на перший плян усіх своїх любощів, — народ є останною пружиною усіх його зусиль і бажань. Націоналізм цілий живе народом і для народа; на все глядить під народнім кутом бачення; до народнього добра все відносить і примірює. Через те підчеркування народнього елементу націоналізм одержує свою окрему закраску і свій спосіб любови вітчизни, стаючи доконечною прикметою кожної правдивої патріотичної людини. Занявши розум і серце людини він не думає оставати тільки там у нутрі, але як сама любов, так і він змагається розіллється довкола і показати себе на зверх. Сходить він отже з ідеальної царини в життя реальне, промощуючи собі місце і авторитет. Зміни, які доконались останніми часами на карті Європи, стають вимовним доказом, що в тім ході і перебою не бракує йому сили. Одні держави провалились, інші були змушені значно затіснити свій дотеперішній стан посідання; цілі народи дійшли до політичного зєдинення; цілий ряд народних держав одержав свою самостійність; а навіть в лоні вже давно існуючих, або свіжо повсталих держав, націоналізм щораз сильніше побивається о виключне право кермовання судном публичного життя. Це факт, котрий свідчить про велику силу націоналізму.

Але католицьке поняття добачує в тім щось більше як силу. Після нього ця сила є рівночасно проявом і хоронительною якогось права, котре знаходиться в цій силі і нею стверджується. Тим правом є тзв. право народу до себе самого і до правлення собою. Іншими словами, право народу каже, що народ не є чийсь, тільки свій власний і що цього права до себе не може на стало в чужу користь зречися; каже, що хтонебудь виконує владу над народом, то виконує її о стільки слушно і справедливо, о скільки має на це виразну волю народа, або здогадочну і тиху його згоду. Коли якийсь народ увійшов у державний склад із іншим народом, ще тим самим не зрікся зі свого права перестати бути собою і про себе самому рішати. Це булор річку неможливою і противною праву природному, тому саме, що народ не може статись власністю ні династії, ні інших народів. Тож коли довго поневолюваний, або державно розбитий народ повстане і скаже, що хоче бути собою, чи теж що хоче бути одним, ніхто не сміє сказати йому, що йому не прислугує це право, або що він через довголітню приналежність до іншої держави стратив право до своєї самостійности. Овшім, католицька мораль знає випадки, в яких нація навіть силою і народним зривом може добиватись свого права, змінюючи форму влади, усуваючи пануючу династію чи володаря, вирішуючи оружно свою політичну незалежність.

Як бачимо, українська нова молодь зробила знаменитий вибір, коли рішилася піти шляхом католицизму на підбій красшої долі собі і своєму народови. Доцільнішого вибору навіть не можна було зробити. І тепер, коли наш народ розбитий по трьох державах, коли культурна Європа так цинічно зареготалась над нашою долею, коли в домовину поклалась наша свобода і незалежність, ми, надія української нації, рішилися свідомо опертись на католицизмі, тому, що в нім бачимо єдиноправдивий шлях до Соборної і Незалежної Української Вітчизни.

25-ліття бездротного телеграфу¹

Щойно чверть століття ділить нас від цьої хвилі, як світ зустрівся з першим публичним пристосованням бездротного телеграму. І цих 25 літ вистарчило, щоб він поширився по цілім земськім просторі і віддав людству ті прислуги, про які говорить ся сьогодні з великим узнанням.

В його історії записалися імена трьох учених, із котрих кождий поклав неоціненні заслуги і варт цього, щоб його ім'я переходило з покоління в покоління. Першим є проф. Г. Герц із німецького міста Бонн, який подав научні основи бездротного телеграфу. Другий з черги це париський проф. Бранлі, який відкрив перші чуткі прилади схоплювати електричні струї; вкінці В. Марконі, котрий пристосував телеграф у техніці, використовуючи винаходи Герца і Бранлі.

Первісне уладнання бездротного телеграфу виглядало досить примітивно, а найбільша віддаль бездротного ділання іскри виносила 5 кілометрів. Після дволітних досвідів збільшилась вона на 48 кльм. в році 1901 поступила на 150, в 1905 на 1600, в 1909 на 4600 кльм. Від тоді все нові і нові досконаліші проби та відкриття йшли так скорим темпом, що мабуть жадна инша область знання і техніки не мала так великих і наглядних поступів, як саме ця, під кождим оглядом нова і загадочна.

Цікавому глядачеві перш усього впадає в очи висока дротяна жердка, звана »антенною«, яка стерчить біля кождої телеграфічної стації. Велика скількість дротів, які її обхоплюють має таке значіння, як дзвін для гомону, що несеться у воздушні простори, то значить, що від них залежить більша або менша скорість дрожання електричної струї. Повсталі в дротяній антені, дрожання передає вона сама в незміннім такті воздухови і землі. От і тут знова її пристосовання можна порівнати з дзвоном, котрий свої власні тони посилає у воздух. Очевидно, що гомін здвона є більше важкий і немов за отяжілий, тому, що він в одній секундї відбуває простір

¹ Stadt Gottes, 1922. 76. сл.

$\frac{1}{3}$ кілометра, підчас коли електрична струя в одній секунді може $7\frac{1}{2}$ разів облетіти цілу землю.

Електрика, котрою набивається антену і котра з неї виладоується, витворюється при помочи осібних машин, хоч початкове дрожання дротяної сітки викликається досить пиняво через електричні акумулятори передачею поосібних іскор. Що правда, число дрожань уживаної електричної струї не є вже сьогодні так великанське, як було тому 20 літ, тому що навіть при найбільших стаціях є їх 20 до 60.000 на секунду, супроти кількох міліардів при давнійших досвідах.

Коли в значнім віддаленню поставимо другу дротяну антену о рівній силі дрожань із першою, то під впливом надходячої електричної струї вона сама зачне дрожати. Подібне явище може кождий легко запримітити, коли при спокійно стоячим і отворенім фортеп'яні відспіває, пр. а, і, о або у. Побачить тоді, що відповідні струни перехоплять не тільки той сам тон, але навіть барву тону проспіваного звуку і будуть якийсь час дрожати немов відгук. При відборчій телеграфічній стації ці перехоплені дрожання дадуться зібрати в уставленім телефоні, в яким можна їх теж почути ухом. Показується, що все залежить від певного і скорого відтворення голосу посилаючого і приймаючого. А це вже не приходить тепер тяжко. Осягається це через сполуку дротяних кривин із антеною і через так звані конденсатори. Це знова, металеві плити, які уставляються напротив себе, а між ними знаходяться вузенькі промежки воздуха або оливи. Там і сюди напливаючі електричні струї можуть тим способом збільшуватися, а також через них осягається певного рода звільнення такту.

В своїх головних зарисах питання бездротного телеграфу належить уже сьогодні до вирішених. За те, ціле змагання техніки обертається тепер переносу на віддаль людської мови. Тут заходять більші труднощі, одначе дотеперішні висліди родять оправдану надію на повну побіду і на цім полі. Найбільша віддаль, на яку можна розмовляти, виносить уже 4.500 кілометрів.

На прикінці згадаємо про деякі найновіші висліди в області нашої квестії. І так: Найбільша стація в Науен телеграфує нині до нової Зеландії, цебто на віддаль 20.000 кілометрів. А що цей простір рівняється половині об'єму цілої земської кулі, то в згаданій країні сходяться струї, яким у Науен повірено якусь думку, з усіх сторін, так що справді оповивають вони ніжними нитками своїх промінів цілу землю. 1917 року вдалося получити щойно Пекінг, 1918 Буенос Айрес (12.000 кілометрів), а тепер нову Зеландію.

Кількість висланих телеграм значно збільшується з кождим місяцем. Внутрішній оборот у самій Німеччині виносив рік тому 80.000, а тепер підскаочив він на 240.000 телеграм і то в однім місяці. Те саме має місце і на кораблях. Протягом 1921 року кораблі тзв. White Star-лінії обмінили 45.000 телеграм, а перший піврік 1912 року мав їх уже 39.000. В часі тільки одної плавби, корабель »Olympic« переслав иншим кораблям $15\frac{1}{2}$ бездротних вістий, які разом мали 42.216 слів.

Навіть у деяких менше важних обставинах бездротна, телеграфічна струя віддає свої услуги. От пр. не тільки смілий турист, що найшовся на грізних вершинах Montblanc, чи якої иншої гори,

при помочи цього телеграфу є в злучі з рештою світа, але й безжурний подорожний, чи емігрант має вже денеге (так пр. у Німеччині) змогу зайти до телеграфічного *соурее* особового поїзду і переслати свої вісти. А щож сказати про його пристосовання в поліцейській службі? Так пр. сторож безпеченства в Чікаго носить зі своїм одностроем пришити антену і при її помочи відбирає розкази чи вказівки будьто просто від своєї старшини, будьто від «літаючих» посилачів, котрі в самоходах обїздяють місто. Рівнож і фотографія використала бездротну іскру для своїх цілий. Недавно така бездротна іскра перенесла за океан портрет президента Гардінга, як він промовляв на одних зборах. Портрет наспів до Парижа в хвили, коли президент ще продовжував свою мову.

Справді нові світи відкриваються нам кожного року, ба — й кожного дня. Могутній людський дух святкує щораз то нові тріюмфи. З цьої малої земської закутини він проглянув і порахував звізди, збив разом кілька дощок, а впрягаючи до них вітри, переплинув на них море, заволодів земським гльобом, опасав його залізом і дротом, а тепер й цього позбувається, щоби бездротним телеграфом правити ним із одного місця і самим своїм словом.

Переповів *І. Стефанів*

На філософійні теми

Одиниця й суспільність

(Докінчення)

Беручи під розвагу природну, вроджену, моральну конечність життя громадянського (гляди сам заголовок тези), мусимо сказати, що для чоловіка не є рівнодушним, довільним, чи він буде хосенним чи шкідливим для суспільности. Сама вроджена конечність належати до суспільности, накладає вже обовязок поодиноким людям статися хосенними для суспільности, серед котрої живуть. Рівнож та сама конечність накладає (коли вільно так виразитися), обовязок на саму природу, випосажити, прикрасити чоловіка такими силами, прикметами, таланами; ізза яких чоловік може свої громадянські обовязки сповнити. Що природа, -- кажим лучше Творець природи, по правді випосажив чоловіка такими силами-таланами, ми бачили в попередній розвідці. Рівнож завважали ми, що ті сили не є однаковими, але влучно різними і ріжнородними. І тому кождей чоловік має природний обовязок ужити своїх вроджених таланів в хосен громадянського життя. Тим самим не вільно йому цих таланів закопувати, чи вживати виключно для свого «я.»

Зі сказаного до тепер мусимо заключити, що також і **права** людей і горожан, не є рівними, але ріжними.

Чому? Як відомо, обовязки відповідають силі, таланам. Обовязкам відповідають права, бо це поняття коррелятивні (— право в значінню «іус» а не «lex»). Де отже буде більший талант, (особливо актуально розвинений і використаний), там буде й більше право.

(Застерігаюся тут однак перед силою фізичною; зовсім фальшивим булоби сказати: »де більша сила фізична, там більше права. Однак на жаль, так тепер поступає світ.)

Хотай права людей-горожан не є однакові, то однак мусять вони бути однаково бережені державою, або іншими словами горожани в державі є рівноуправнені. Це значить: Вони вправді ріжні є що до спосібностей, талантів, сил, — але мають однакове право до зашити своїх прав в державі, без огляду на це, чи тих прав посідають Х, чи 30х. Держава має такий самий обов'язок охоронювати робітника, що дістає дневну заплату 10.000 мп., як горожанина, що посідає палату, і має міліоновий дохід. Як пильнує держава ремісника, щоби не надуживав своїх прав, так рівнож і пильнувати має міліярдowego купця, чи якого князя.

Рівнож і самі горожани повинні свої права взаємно шанувати і боронити. Ніхто не може сказати: »що мене обходять другі, я живу для себе, другі нехай дбають про себе.« Всякий горожанин, користаючи зі своїх прав мусить глядіти на це, що і другі також мають свої дари, талани і права, мусить глядіти на добро цілоти суспільної, серед котрої проживає. Ніхто не може сказати: »я користаю зі свого права. не роблю отже кривди другому.« Деякі вправді покликаються на римське право, але фалшиво. Тодішний світ не знав ще цього божевільного шалу і дурійки сьогочасної конкуренції і спекуляції. Моє право сягає досі, де зачинається право другого. Правом другого обмежене моє. Де зачинається право другого, там кінчиться моє. Переступаючи цю межу моє поступовання стає безправством.

Не годиться цього брати в такім значінню, як розуміє приміром Кант, котрий каже: »Коли я бувби сам на світі, посідавбим усі права; но коли нас двох, то права діляться на половину, а коли нас міліони, то права діляться на мілійонові частини. Таке механічне поняття права, начеб його можна було обтинати ножицями, недостойне імени філософа. Не на зверх обтинаються права, а внутр самі себе обмежують. Право зі своєї природи мусить мати згляд на право другого і тому користаючи безоглядно зі свого права, можу нанести кривду другому чоловікові.

Користування свого права мусить мати дальше згляд на цілість суспільну, або іншими словами особисте право обмежується публичним добром. Рівнож і в тім згляді не можна сказати, що я резигную, складаю жертву зі свого права в хосен добра публичного, як говорить Rousseau, Hobbes і інші модерні соціялісти. Навпаки: як права приватні одних є природним внутрішнім обмеженням прав других, так також публичне добро є другою внутрішньою границею права приватного. Я призначений жити в суспільности і тому маю сили і дари і права на службу суспільну. Там, де починається публичне добро, там кінчиться моє приватне право; я отже не приношу жертви з мого права, тільки заховаю приналежні границі тогож свого права. Нема отже абсолютного приватного права; нема приватного права, з котрого не виросталоби рівночасно соціальне зобов'язання.

Також і **суспільність-громадянство не займає безграничного становища і не посідає безграничного абсолютного права над поодинокими людьми.** Права публичні також зв'язані внутрішньо подвійними границями: добром спільним і добром поодиноких членів.

Цілям відповідають права, правам обов'язки. Якщо держава і суспільність посідає права, то має їх тільки з огляду на власні обов'язки, з огляду на добро публичне, що є цілю держави. Де кінчиться ціль і обов'язки держави, там кінчаються також її права. Приватне добро поодиноких горожан становить також природну границю прав держави і суспільности. Бо коли поодинокі горожани мають обов'язки супроти держави, то паралельно мають також і відповідні права. Тому держава не сміє ані не може без покривдження заперечувати, чи ломити прав поодиноких людей. Ці відносини прав приватних і публичних основуються на самій природі чоловіка і на природі і поняттю, самого права так, що коли Lasson виступив з теорією, що держава не має обов'язку дбати про добро підданих, всі піднесли крик і відвернулися від нього слушною відразою. Якщо держава не дбає про приватне добро горожан, то яким лицем сміє вимагати, щоби горожани дбали про публичне добро. Впрочім яка тоді ціль суспільного життя?

Звідсі слідно, як глупим і несправедливим є погляд, будьтоби держава була самотнім і остаточним джерелом усякого приватного права. У Греків не знавано ніякого приватного права, як тільки це, що дала держава. У Римлян тішилися приватним правом лишень вільні римські горожани. В новітніх часах появилася той сам блудний погляд, що держава є творцем приватного права. Вона то — є цією «юридичною особою», що надає права приватні. На супроти тих безосновних поглядів ставимо два твердження: **Держава не є самотнім творцем приватних прав: права приватні не можуть бути виконувані без огляду на публичне право.**

На закінчення додаймо ще пару слів про органічність держави. Розвинені досі погляди показують, що держава не є якоюсь механічною, атомістичною купою, безобразною масою людей-горожан, як це хотять ліберальні світогляди, але є поправді організмом; не організмом фізичним, як бажає Trendelenburg і прочі, а організмом моральним.

Організму не становить безобразна, одноцільна маса. Організму не становить сума однакових частин, як прим. купа нагромадженого жита. Організму не становить також само систематичне уложення частий. Організм вимагає більшої кількості частий; части мусять бути різні і неоднакові; вкінці мусять бути злучені з собою і становити одну доцільну цілість. Це все як раз бачимо в державі-суспільності. Коли говоримо про злуку поодиноких частин, то розуміємо не злуку фізичну, не прив'язання ланцюхом горожанина до горожанина, не нагромадження людей на певній території землі і опасання її якимсь залізним обручем, чи муром, а розуміємо злуку, що виростає з нутра аналогічно, як у рослини, чи в чоловіка, де кожна частина трудиться для цілоти, а цілість дбає про добро частин.

Цим поглядом нехтує теперішній літералізм, що розбив і розірвав всяку внутрішню злуку горожан, вирафінував індивідуалізм, що знає тільки своє «я», що вміє доплатити і торошити всьому, що є «я», що сповидно робить усіх вільними, (і то свободою абсурдною), а поправді загання горожан, мов череду овець в одну громаду, бережену міліонами багнетів, армат і в'язниць.

Дионісій Головецький

Характер

В житті більше має значіння добрий характер, а ніж найбільше знання доброго тону.

Що це є характер? З характером це так — як і з любовю. Важнішим є, мати його, як уміти сказати, що є.

Алеж прецінь, кого називаємо характерним? Без сумніву цього, хто поступає після ясних і певних засад і це витревало і рішучо.

З цього вже видно, як сильно треба працювати, щоби мати характер. Чи є що більшою убогістю, як не посідати засад, не мати певности, не мати витревалости? Чи для студента є більше що нечесне, як бути цією лущинкою на воді — забавкою своїх примх та чужих впливів? А чи є що більшою ганьбою для мужчини, як про нього говориться, що є безхарактерним?

— Але треба мати добрий характер.

Хто має добрий характер? Цей здається, хто витревало і постійно поступає після морально добрих засад, отжеж, хто усе своє хотіння та поступовання довів до згоди зі своєю совістю та повинностями.

Добрий і чесний характер є вже цей, хто виповняє свої обов'язки та поступає після своєї совісті.

Характер, може бути також дуже добрий, досконалий на усіх сторонах. Який це? Це такий, при яким усі сили тілесні і душевні зводяться в досконалу гармонію, так що не лише собі не перешкаджають, але й одна одну спмагають. Є це той чоловік, котрий у своїй силі має змисли, панує досконало над своїми гонами, вміє на узді держати свою уяву, котрого розум є бистрий і освічений, а воля сильна, сконцентрована.

А хочете, може, щоби я вияснив це у зв'язку з поодинокими, всюди узнаваними темпераментами? Найбільш досконалий характер є цей, що в нім лучаться в гармонійну цілість найважливіші елементи всіх темпераментів.

Є отжеж найдосконаліший цей, хто має енергію, рішучість, та витревалість з темпераменту холеричного; веселу і живу думку зі сангвіністичного; ніжне, глибоке чуття з меланхолійного; а з темпераменту флегматичного пановання над собою, розвагу та супокій.

Це є ідеальний характер, — узір для людства.

Чи можна виробити собі такий характер?

Відповідаю: конечно є його виробити. Це є ця винниця, на якій працювати є нашим життєвим обов'язком.

Правда, декотрі річі є вже нам дані і тих не можемо змінювати.

Не можемо змінити свою тілесну конструкцію, диспозиції, дані нам уже дідицтвом, не можемо зречися того, що нам дає народ на шлях життя; не можемо змінити своїх темпераментів. Хто є сангвініком, позістане ним менше-більше й ціле життя. І не потреба їх змінювати. Добрі сторони свого темпераменту мусимо оставити для себе та їх досконалити; лише злі мусимо оставити поза собою.

Одно можемо ми всі: зневолити свою волю, щоби витревало і постійно рядилася моральними законами.

До совісности її можемо вести, а ця є підставою характеру.

Так перехожу вже до орудників, якими будується характер.

Передусім треба засвоїти собі певні моральні засади. Без засад є чоловік наче билина, колибаючися від вітру, то в право, то в ліво — куди вітер віє.

Треба пізнати себе. Тут конечний є рефлектор, що кине смугу світла у твоє нутро, а в його сьайві треба пізнати силу свого неприятеля, його позицію, його пляни. Хиби свого темпераменту муситься добре знати. Це є неприятель, котрий зборонює виробити в собі добрий, певний характер.

Муситься зачати боротьбу проти нього. Велике значіння для створення характеру має щоденний іспит своєї совісти.

Найбільша однак частина при вироблюванні характеру належить вправі. Без зусиль, без трудів не можна характеру витворити. Чи бачили ви коли різбяря з долотом в руці?

Піт стікав з його чола, як тесав на камені форми життя. А чи можна хоч на хвилю сумніватися, що повагу можна витворити без усильної щоденної праці? Наша воля не має сама собою стільки енергії, щоби побідила в кожному бою. Волю треба вправляти. А до цього маємо щоденно чимало нагод.

Кожда хочаб і менша самопобіда, додасть сили нашій волі, допоможе творити добрий характер. Кожда хочаб і мала поразка, слабить волю. Тут має значіння кожде діло, кожда думка, кожде слово. Ми люди, підлягаємо законови нахилу.

Памятати треба, що й дрібні на перший погляд щоденні орудники самопобіди, є будівельним матеріалом для характеру! Матеріал будівельний і для всіх один: цегла, глина, камінь. Добрий будівничий витворить із них чудову будівлю, партач не зробить нічого.

Треба бути совісним у малих річах — а будеться ним і у великих річах! Характер виховується совісністю в малих річах; — у великих він мусить заяснити!

І тому праця, щоденне совісне виповнення обовязків нашого звання має рішаючий вплив на вироблення характеру.

Лінивість і легкодушність собі помагають, вони тягнуть куди інде. Школа, університет, родинний дім — дає нагоду до побіди.

І побіда прийде! Праця є елементарною школою характеру. Вона веде до совісности — а совісність є підставою характеру.

Треба хоч коротко згадати, що сильним орудником виховання сильного і доброго характеру є вміння терпіти. «Підчас бурі потік росте; терпи, щоб ти ріс, щоб ти цвів» — каже поет. Терпіння в життю є тим, чим в боротьбі розумна дефензива.

Хто зуміє виробити у собі сильний, добрий постійний характер, цей побудує собі найвчасніший пам'ятник, який ставить собі кожний сам уже за життя.

Степан Конрад

О. С. Мердін

Невідрадна доля

(Продовження)

Природа не творить цілком подібних до себе людей. Вона товче взір по кожних ролинах. Чародійне порівняння трапляється раз лише. Фридрих Великий мусів зазнавати багато тяжких кар за те, що мав пристрасть до мистецтва і вважав, що його син замало дбає про війсьсько. Вкінці замкнув його до в'язниці, навіть хотів його вбити. Лише несподівана смерть батька винесла Фридриха на престол у 28. році життя. І от хлопець, буцім то до нічого через свою схильність до письменства та музики — це ледащо зробило Пруси одною з наймогутніших держав в Європі.

Читання книжок, будування моделів або пильні досвіди над власною вигадкою: колесом, що розкидало блискучу піну жерела, — все оте були праці, що одушевляли Ісаака Ньютона, як був іще малим хлопцем. — А тимчасом вівці, що їх доглядав на пасовиську, блукали по чужих сіножатах, худоба толочила збіжжя. І те переконало матір, що її син не сотворений на хлібороба, як вона того хотіла.

Дурним та незугарним здається нам орел, як сидить на галузі й моргає очима; але як бистрим стається його зір, коли він самопевно та сміливо кружляє в ясному блакиті неба.

Родичі Мікель Анджеля заявили рішучо, що їх син не підє знеславленою дорогою мистецтва. Навіть карали його за те, що рисував по стінах та домашній обстанові. А однак божеський вогонь, що горів у його грудях, не дав Мікелеви спокою доти, доки не набув безсмертної слави вибудованням копули св. Петра, своїм мраморним Мойсейом та малюнками в сикстинській каплиці.

Родичі Гуго Міллера хотіли, щоб їх син став священиком. Вуйко жертвувався платити за науку. Але внутрішній голос промовляв до хлопця голосніше, як родичі та вуйко. Каменярське заведення було школою Гугона — волів учитись із долотом у руках посеред брил червоного каменя.

Галілея присилувано посвятити ся медицині, але молодець кидав геть анатомію та фізіологію та брався до Евкліда або механіки, якщо лише трапилась нагода. У вісімнадцятому році, приглядаючись висячій лампі в пізанській катедрі, відкрив Галілео закони маятника. Винайшов мікроскоп і телескоп, поширюючи тим нашу науку як про це найменше, так і про найбільше в природі.

Батько Паскаля постановив, щоб його син учився старинних мов. Але наклін хлопця до математики поборов усі труднощі; граматики пішла в кут і Евклід запанував уповні.

Батько Йозуе Райнольдса гонив сина за мальовання. На одному його малюнку написав: «намальоване неробою Йозуом». Та пізніше став цей «нероба» основником королівської академії в Лондоні.

Торнер був по званню філософом. По якімсь часі став знаменитим малярем краєвидів. Славний французький маляр Клявдій Льюрен розпочав свою кар'єру як паштетник. Моліє був тапіцером а Гавідо Рені, славний маляр «Зірниць ранку», ходив до музичної школи.

Доктор Гендель бажав, щоб його син став правником і тому старався знеохотити його до музики. Але хлопець крадькома вправлявся на старім фортеп'яні, на якому ніхто вже не грав. Якось доктор поїхав з хлопцем до свого брата, дво-

рянина князя Вайзенфільда. Хлопець закрався непомітно до домової каплиці, де були органи і небавом затужили звуки прегарного концерту. Князь, почувши гарну музику, дуже здивувався, хтоб це міг бути такий, що зумів получить стільки мельодій, не знаючи зовсім інструменту. Привели хлопця і князь замість зганити хлопчину за нищення органів, похвалив його й переконав доктора, щоб не ставив перепон розвиткови талану сина. Природа не дає чоловікови спокою доти, доки всі його здібности не розвинуться вповні, доки не знайдуть властивого собі поля ділання.

Данило Дефо був ремісником, жовніром, купцем, управителем робільні, агентом, вкінці автором численних марних книжок, заки написав свій архитвір «Робінзон Крузо». — Орнітольог Вільзон пробував п'ятьох звань, доки не натрапив на заняття, що відповідало його призначенню.

Ерскін провів чотири роки в морській службі, а сподіючися швидшого вивиснення, вступив до сухопутньої армії. Одного разу знакомий йому президент суду захопив його, щоби прийшов на засідання судової палати, додаючи, що будуть там найвизначніщі адвокати Англії. Ерскін слухав уважно промов правників і набрав переконання, що може їх перевисшити. Став отже вчитися права і невдовзі був уже одним з найвизначніщих судових промовців Англії.

»Йонатане, від завтра будеш ходити до склепу з машинами« — сказав пан Чейс, коли син заявив йому, що приготувався до Колегії. Було то кілька день перед утечею Йонатана зі склепу. Йонатан пішов своєю власною дорогою. Вкінці як сенатор у Род Айленд стався одною з найбільше впливових осіб у Злучених Державах.

Батько може однаково добре приказувати, щоби магнетна голка звер-

нулася до Венери, або Юпітера, як приказати синові, вибрати собі звання, що противиться його схильностям.

У книзі Суддів читаємо, що фіговому дереву пропонується стати королем лісів. А вже передтим фігове дерево не хотіло зректися свого масного плину для панування над деревами. Фігове дерево відповіло на ту пропозицію осьтак: »Чи маю кинути солодкість і смачний овоч на те, щоб царювати над іншими деревами? Ні, ніколи!«

Яка прегарна наука з тієї притчі св. Письма для тисячів людей, що зрікаються солодкості та багатства своєї природи, щоб робити те, до чого зовсім не покликані!

Якби воно смішно виглядало, колиб так фігове дерево було королем величавого дуба та стрункої ялиці. Булоб зовсім не на місці подібно, як не один з наших політиків, що цілком не повиненби засідати в конгресі. Ні смерека, ні дуб не можуть родити фіг. Фігове дерево ясніє блеском у своєму власному живлі. Колиб не мала змоги видавати фіги, то й не малаб ніякої причини існування.

Часом мати, що володіє в родині як цариця, покидає спокійні розкоші домового кружка задля рухливого та гамірного звання, до якого не має й найменшого талану.

Як смішно виглядає на переконаннях робучий кінь. А однак не є це смішніше від поширеної гадки, мовляв, самотніми званнями є медицина, право та філософія. А яке воно просто смішне, що 52% молоді вчиться права. Кількож то людей буває злими лікарями, або правниками лише через наслідування своїх батьків, які були може визначними в тих званнях. Наш край і так переповнений »заведеними« не на своїх становищах; вони заедно сквашені, невдоволені, нарікають, знищені, без гроша, без кредиту, без одваги.

Для чоловіка, що справді доходить у життю до успіху, є школа лише приготуванням; щойно по скінченню школи починає такий чоловік учитися. Найбільшим хісном, який він із школи, є це, що знає як треба вчитися. З хвилиною виходу зі школи, бере до руки такі книжки, які заспокоюють його потреби і наклоні.

Якщо чоловік не має щастя в тім, до чого мав справжній наклін, то не треба зараз хибно вносити з того, що чоловік такий не буде вже в нічому мати щастя. Гляньмо на рибу, як вона кидається на піску; здається, ось-ось розібється на шматки. Але бач: іде велика хвиля і заливає бідне сотворіння. Як лише плетви зачують воду, риба відзискує силу і як стріла жене поміж хвилі. Плетви дають їй тепер поміч — передтим — на піску — були радше перепону.

Коли не повелось тобі, хоч ти виповнив все як слід, тоді провір підприняте діло і переконайся, чи справді відповідає воно твоїм здібностям.

Гольдсміт прийшов до переконання, що він не є спосібний бути добрим лікарем, але хто крім нього міг був написати «Вікарія з Вейксфілд»?

Кавпер не міг бути адвокатом. Був так неслівливий, що не зумів боронити справ. Але за те написав кілька прегарних поем. Моліє також не мав талану до права, але його імя завсіди сіятиме в історії письменства.

В дитячому віці мало хто виявляє свої здібности, чи загалом таланту до якоїсь ділянки науки. Більшість хлопців та дівчат лише з трудом рішається на те, як має працювати на життя. Кожний стукає до свого ума, жадаючи чудесних здібностей до якоїсь означеної праці; та не завсігди їх одержує.

Гарфілд ніколи не ставби був президентом, якби перед тим не був ревним учителем, прикладним жовніром, совісним політиком¹.

Ані Лінкольн² ані Грент, будучи дітьми, не виявляли змагань до Білого Дому (президентський дім у Вашингтоні, виставлений з білого мармуру, тому й називають його Білий Дім (-White House), ні непогамованого генія правити людьми. А проте нудин з них не зазнав заводу, хоч оба в дитинстві не виявляли надзвичайних здібностей. Треба завсігди працювати по змозі найліпше, де лише кине нас судьба і змагати вперед при кожній благо-

¹ Гарфілд Яків Авраам уродився 1831 р. в маленькій місцевині Оренж, сгейту Огайо. Батько його помер рано, мати була дуже вбога, то й не могла дати синіви змоги образуватися. Якийсь час був поденним зарібником, опісля фірманом та моряком на каналі Пенсильвенія-Огайо. Щойно в 1849 р. став ходити до нормальної школи і вчився так запопадливо, що 1859 р. міг уже учителювати. В 1854 р. образувався дальше в колегії Вілянс; в 1854 р. став професором вимови інституту в Пірам, а в 1858 р. президентом тогож інституту. Рівночасно отворив і адвокатську канцелярію в місті Огайо і тут вибрано його послом до огайського сойму. Підчас домашньої війни вступив як доброволець до армії, де боровся завзято, за що зроблено його полковником. Опісля зроблено його генералом. У жовтні 1862 р. вибрано Г. послом до конгресу в Вашингтоні. Тут був він найвизначнішим членом републиканської партії. В грудні 1880 р. став президентом Злучених Держав. Та не довго судилося йому бути президентом, бо вистрілив до нього один з противної партії і в наслідок того помер Г. 19. вересня. Був дуже люблений усіма за свою гарну благородну вдачу, тому жалували його. Багато пам'ятників виставлено в його честь.

² Лінкольн Авраам, шіснацятий з черги президент Злучених Держав, уродився 1809 р. в Гердін Кавнті стейту Кентукі. Його батько був звичайним собі фермером, себто сільським господарем. Разом з родичами перенісся Авраам 1816 р. до Спенсе Кавнті стейту Індіана, де працював лише коло рілі. До школи ходив усього лише шість місяців. У 1830 р. перенісся знов з родичами до Макон Кавнті в Ілінойс і тут побудував собі перший дім з бельків, який ще й тепер стоїть. У 1832 р. станув як доброволець до війни за свободу муринів й дослужився ступня сотника. Понадто

родній нагоді в напрямі, куди тягне нас внутрішнє бажання. Якщо обов'язок буде нашою провідною зорею, то певно наші змагання увінчаються успіхом і заведуть нас на вершок наших бажань.

Праця на світі буває найчастіше нерівномірна зі здібностями. Много мужчин та жінок думає, що були би багато щасливіші, якби були на іншому становищі. Майже для кожного приходить день до вибору — стає перед ним запит, що на нього треба собі відповісти: Яке звання вибрати? що буде завданням мого життя? — Якщо самопочуття й серце тягнуть тебе до столярства, стань столяром; коли до медицини, стань лікарем.

При відповідній виборі та безупинній праці кожний найде собі щастя. Коли ж однак самопочуття буде мовчати або його голос буде за слабкий і неспівимий, тоді треба вибрати обережно щось, до чого наші здібності дадуться найкраще приновити. Ніхто не повинен думати, що світ не потребує його, але велика слава та маєток не всім судились. Правдивий успіх полягає на добрім виконанні свого

завдання — а це кожний може зробити. Краще бути першорядним столяром як кимнебудь другорядним.

Світ показався приязним для многих, яких замолоду мали за дурних та тумановатих; але був страшним та жорстоким для тих, що йшли пробоем вперед серед невзгод та незрозуміння. З цього однак не виходить, щоб кожний нездара осягав щастя. З того, що останній ученик у класі став опісля знаменитим Генрихом Каролем Бічером^{*} ще не виходить, що кожний останній ученик буде також великим чоловіком. У хлопця мусить бути якась життєва сила, бо інакше навіть і при найдогідніших обставинах не буде для нього воскресення. Коли хто входить у життя банкрутом, то буде ним до кінця, хіба що стремітиме стало й сильно до одної мети. Дайте кожному хлопцеві і кожній дівчині добру нагоду і розумну заохоту; не осуджуйте їх хочби проявляли багато нездарності, бо багато хлопців «до нічого», багато дурнів, тупоумних, нездар було найчастіше «не на своєму місці» — були здібними дітьми у невідповідних обставинах.

був також і управителем пошти в Нью-Салем. Притім учився права та поміру ґрунтів. Від 1834—1840 рр. вибрано його рік-річно до законодавчої комісії. В грудні 1847 р. вибрано його послом до конгресу, де завзято обстоював скасування невольництва. 6. грудня 1860 р. вибрано його майже одностайно президентом Злучених Держав. Зачерез цей вибір південна частина краю відпала від злуки. Сам Лінкольн під час їзди до Вашингтону ледво встеріг життя від замаху. У своїй промові при обніманню президентства 1861 р. відмовив він вправді полуднівцям права виступити з федерації, та все таки старався їх утихомирювати. Однак вони на це не зважали: 13. цвітня напали на твердиню Сомтер і це дало почин до домашньої війни. Тоді Лінкольн сам на чолі 75.000 добровольців вирушив на ворохобників. Та хоть він неконче знав вести війну, то все таки потрапив вийти ціло навіть із найбільшої небезпеки; своєю відвагою, незрушимою мужністю та залізною волею змів перелити на народ. Як лише проголосив, що побідою мусить знести невольництво, то підбадьорений народом, який приляг до нього цілим серцем, провадив війну послідовно далше не зважаючи на ніякі труднощі та перепони. 4. марта 1865 р. вибрано його вдруге президентом, а по впадку Річмонду, який так завзято обстоював невольництво, занесли його мурини торжественно до столиці полуднівців. Та геройський Лінкольн заплатив своїм життям за цю хвилю. Бо невдовзі по тім під час представлення у вавилонському театрі один загорілий його противник вистрілом з пістоля поклав кінець життя одного з найідеальніших президентів. Тіло Л. серед найбільшого торжества при здвізі всього народу перенесено до Спрінгфілд в Ілінойс. — Лінкольн був незвичайним промовцем, при тім дуже скромним, незахитаної сталості та залізної волі, дуже веселий та забавний. По Вашингтоні був найбільшим любимцем народа, чого доказом численні пам'ятники в його честь.

^{*} Автор книжки «Хатина дядька Томи».

R. H. Benson

Consolatrix afflictorum

З любови до Тебе Вона завжди готова розрадувати мене в скорботах і допомогти мені тоді, коли маю впасти. В Ній лучаться і вяжуться зі собою всі змагання. Через Неї німі душі стають вимовними. Вона чує, як під Її ногами тремтить у бурливому ожиданні земля і через Неї пропливають потоки наших зворушень, щоб у Її душі віднайти Бога.

Контемпліційна душа.

Лист, що його оце наводжу, не потрібую пояснювати, бо він сам за себе говорить. Показав мені був його мій старий друг і на моє прохання дозволив переписати. Додам лиш те, що проповідь, про яку споминається на початку листа, мій друг виголосив на одній »зимовій стації« полудневої Франції в часі свят Христового Різдва.

Вілля. 29. грудня.

Дорогий і всечасний Панотче!

Перед кількома днями слухав я з великою увагою вашої проповіді. Відомо вам, що я старий і хворий, ізза чого на цьому світі немає вже в мене багато приятелів. Але навіть і ті, що й по нинішній день вважають мене за свого друга, певно взялиби мене за божевільного, якщо розказавби їм те, що оце тепер хочу вам розказати.

Кілька разів доводилося мені розказувати про цю подію моїм найблищим, але за кожнім разом вони приймали її легковажно і з недовірям. Тому спомин про неї довгі літа ховав я в своєму серці і мовчав. Сьогодні одначе ні з сього ні з того прийшло мені на думку, що ти, мій Панотче, візьмеш мої слова за правду.

Дивлячись на Тебе і слухаючи Тебе в день Христового Різдва, я мав вражіння, що найду в Тобі чоловіка, для якого надприродні речі є не лиш гарною, символічною байкою. Мені здавалося, що Ти належиш до тих, яким не видається неможливим деколишне об'явлення »надприродного«. Сам на проповіді згадав еси, що релігія Втілення заключається в тім, що Нескінченість і Вічність можуть приймати всі вирази в грانیцях часу і простору і що в тому саме лежить велике чудо Божої Любови. По Твоїм словам Христос, Втілення і всі тайни — це різні ступені Божого об'явлення в земних грانیцях. На тій основі я й зважуюся мати надію, що не посудиш мене о матеріалізм, коли виявлю Тобі мою віру в те, що духовий світ і ті особи, які в ньому перебувають, можуть — як і їх Творець — подібним способом виявлюватися. На всякий випадок будь ласкавий дочитати мій лист до кінця. А пишу його хочби лиш для того, що ніяк не можу погодитися з тією гадкою, начеб-то спомин тієї ласки Бога, що її я колись отримав був, мавби піти в забуття й загинути разом зі мною.

Як мав я около сім літ — умерла моя мати. З того часу батько лишив мене під виключною опікою служби. Не знаю, в чому була причина, чи я був непосидючий та химерний, чи може моя нянька була твердого серця, досить, що я її ніколи не любив.

Мою матір любив я так, як святий любить Бога. Що вечора, в пізну годину, не могучи заснути, невпинно глядів я на малу лямпадку і безустанку пригадував собі, як то моя добра матусенька йдучи

спати схилялася над моїм ліжечком і цілувала мене на добраніч. І здається мені, що за кожним разом у моїх приснах я бачив її надімною і зараз же таки будився зі свідомістю пустарного одчаю. Нераз заплющував я очі й уявляв собі, що вона оце стоїть передімною, а потім розмикав повіки і бачив пусту тишину. І тоді накидав я на свою голову постельне накривало і тихесенько плакав.

Думаю, що в той час мені грозила якась нервова недуга.

В день, як тільки вдалося мені хоч на хвилинку втекти від няньки, сідав я бувало на сходах і намагався почути з горішньої кімнати кроки моєї матері. Здавалося мені, що бачу, як отвираються двері і чую пахощі її шат. Або знова вговорював себе, що все є добре, що моя матусенька відійшла на цілий день, але під ніч поверне. Під вечір я чув себе щораз то краще і щасливіше, одвітно до того, як наближалася хвилина, котру я назначив на її поворот. І навіть по вечірних молитвах я нераз ждав на неї, дивився на двері — чи вони не розімкнуться і чи не ввійде ними моя матусенька, чи не схилиться над моїм ліжечком і не поцілує на добраніч... Але означений час проминав, моя полудна надія розвівалася і я шльохаючи засипляв. В ночі снилася мені, а ранком я будився, щоб знова за нею плакати...

Коли сьогодні споминаю ті речі, маю вражіння, що вони тривали цілі місяці. В дійсності одначе думаю, що вони не могли мучити мене більше, як кілька тижнів, бо в противнім випадку я діставби був помішання змислів.

Вкінці надійшов день, у якому моє дитяче, стурбоване серце в спокоїлося.

Ночі проводив я в своїй »дитинній кімнаті« сам. Нянька спала в прилежній кімнаті. Моя маленька спальня мала двоє дверей. Одні були за моїм ліжком, а другі в противній стіні, напроти того кута, де було моє підголова. Перші вели на сходи, а другі, що вели до кімнати моєї няньки, були звичайно отворені.

Одної ночі (думаю, що це діялося коло півночі) — як звичайно — ніяк не міг я вснути. Вже дві години минули на думках за мамою, а сльози все ще спливали по моїм гарячій обличчю на подушку. Час до часу виривалося з моїх грудий якесь жалісне ридання, але я його здушував в собі, бо боявся, щоб не почула нянька. Тієї ночі я чувся дуже нещасливий. Вслухуючися в удари могого серця я намагався уявити собі, що це відгомони кроків моєї мами, що йде до могого ліжечка... Я поволі підніс голову і глядів просто на двері... і нагло побачив, що двері без найменшого шелесту отворилися, а до кімнати ввійшла моя мама... Освітлена відблеском лампи, що висіла при сходах, тихо, безгомінно з'явилася в моїй кімнаті. Була в такому костюмі, в якому я її раз бачив у Лондоні, коли то — йдучи на бал — прийшла була зі мною попрощатися. На голові у неї блистіли клейноди, а груди й рамена накривав темний плащ. Однією рукою притримувала двері і я прекрасно бачив великий, блискучий камінь на її пальці. Звернена до мене — гляділа крізь білесенький серпанок, за яким вглядів я лагідний усміх її очей...

Здивований, але не перестрашений, я простягнув мої рученята і жалібливо-радісним голосом закликав:

— Мамо, мамо!

На ті слова двері легесенько примкнулися і я бачив як мама простягнула до мене рамена. Я скинув зі себе ковдру і зірвався на

ноги, а вона тихесенько, без слова, приступила до мого ліжка і взяла мене на руки. Легесенько розхилила вона свій плащ і ніжно оwinувши — пригорнула мене до грудий. Я нахилився на її рамя й рукою обіймив за шию. При ній я був п'яний од щастя... А вона безгомінно, спокійно підійшла до фотелю, що стояв побіля печі, і сівши на нього колисала мене на руках...

• Це може і Панотця задивує, що я не тільки що не говорив до неї ні слова, але й не хотілося мені говорити. Її привабливість мені вистарчала. По хвилині я мабуть на її руках і заснув, бо знечевя тремтучий і заплаканий отямився. Та її рамена так міцно обіймали мене, що я зараз же заспокоївся, хоч вона й далше мовчала.

А коли в друге я пробудився, її вже не було. На дворі тремтіли промені ранішнього сонця. Я лежав на своєму ліжку, а нянька підносила віконну занавісу. І був то найщасливіший день по смерті моєї матері, бо я прочував, що вона ще нераз до мене прийде.

Вечером я ляг на своє ліжечко і старався не заснути. Та серце в мене було таке радісне й гомінке, що я мимоволі заснув. А коли пробудився, огонь у печі вже пригасав і в моїй кімнаті не було іншого світла, лиш вузка смуга зі шпари дверей сусідньої кімнати. Хвилинку очідав я спокійно, коли то отворяться двері від сходів і ними ввійде моя матуся. Та час минав, годинник вибив уже третю, а її все ще не було. Ніч ледь-ледь розпливеться в загравах лун, а мама за мене забула! Мені так жалісно зробилося на серці, що з моїх грудий рванулося шалене, нестримане ридання. І в тій хвилині, коли з невимовним боєм у душі я хотів здавити ридальний плач, щоб не почула його моя нянька, миттю відімкнулися двері і передімною знова станула моя мама. Ще раз одчув я на собі тепло її рамен і опертий на її грудях, ще раз попав у чарівний, щасливий сон...

І багато разів у моїх безсонних ночах з'являлася мені матуся, та все лиш тоді, коли я плакав і побивався. Здавалося, що вона начебто і ждала на ту хвилину, коли я з туги і жалю за нею розплачуся.

Але склалися дві цікаві події, про які розкажу вам, Панотче, по порядку, так, як вони по собі слідували. Мені здається, що другу з них тепер уже й розумію, але першу ніяк не годен собі роз'яснити, а радше скажу: можна пояснювати її кількома способами.

Однієї ночі, як це часто тоді лучалося, сидів я побіля печі на колінах моєї матері. Нагло з отвореної грубки упав з тріскотом на землю великий кавалок угілля. Занепокоєна нянька ворухнулася в своїй кімнаті і за хвилину станула на порозі моєї спальні. Мені хотілося до неї щось заговорити, але мама положила свою руку на мої уста і не дала прийти до слова. Тоді нянька ввійшла до середини, пройшла попри нас — нічого не замічуючи — і підійшовши до ліжечка — схилилася над моєю розістеленою постілю. Потім зовсім спокійно обернулася і відійшла до своєї кімнати. Уранці ж на моє питання відказала, що в ночі збудив її якийсь стукіт у моїй кімнаті, коли одначе прийшла була над моє ліжко, застала мене в тихім, незаворушенім сні.

Друга подія теж дивна й невловима.

Одного разу в ночі, як нераз, розпливався я в радощах при моїй матері. Тоді одначе тримав я свою голову при її серці, а не на рамени, як це звичайно діялося. І в такому стані здавалося мені, що чую якесь чарівливе шорошіння, похоче на шум воднистих філь, лиш невисказано мильодійне. Щоб його описати — на це не стає мені

слів, бо було воно гейби відгомін далекого тремтіння, перелитий у музичні ритми. Я з усеї сили горнувся до матеріної груди, щоб у нього добре вслухатися, і тоді здавалося мені, що чую розвільні гомони церковних дзвонів... Вони так чисто й гармонійно дзвонили, що здавалося начеб то були не в цьому світі. З їхньою мелодійною музикою перепліталися якісь слова, але годі було їх розрізнити. Над усіма тими голосами лебедів якийсь несказано лагідний і любий, легітний гомін, що зливався з тисячами інших голосів... Всі вони виражали то біль, то щастя... і вслухуючися в них я й заснув.

Нарешті хочу закінчити оце писання.

Мое здоров'я помалу кращало, так, що всі почали дивуватися. Ніколи вже по днях не мучили мене мої смутні виображення, як це діялося давніше. По ночахже, тоді, коли душа тратить усю міць волі, приходила до мене моя мамочка і скріпляла мої дитинні сили. Але такі відвідини траплялися щораз то рідше, в міру моєї потреби, і вкінці таки зовсім устали. На цьому місці одначе мушу розказати Панотцеві про її останній прихід, що склався весняної ночі наступного року.

Всю памятку ніч проспав я дуже добре, і аж перед самим світанком збудив мене якийсь неясний сон. Що мені тоді снилося — не памятаю, знаю одначе, що по сні мої нерви були напружені і перетомлені. На вриваний оклик перераження, що при пробудженні вирвався з моїх грудий — знова отворилися двері і в них зявилася моя матір. В її волоссю при світлі лямпки із корідору миготіли клейноди, а з рамен звисав темний плащ. Приступила до мого ліжечка, взяла мене на руки і занесла на фотель. По короткій хвилині там, на її раменах, я й заснув.

Коли я пробудився, в городі щебетали вже веселі пташенята. Кімнату залило лагідне світло поранку і при ньому з великим урадуванням я й постеріг, що нахожуся на колінах моєї матері. Уперве з того часу, як почала з'являтися мені моя матуся, збудився я ранком не на своєму ложі, а при її грудях, тому й radoшам моїм не було тоді краю. Нахилиючись крихту до неї, звернувши мою увагу на плащ, що нас обоїх накривав: був темно-синьої краски зі скомплікованими взорами цвіток, листя і птахів на галуззю. Потім підніс я голову, щоби глянути їй у вічі й побачити її обличчя, але вона в тойже мент відхилила лице в протизний бік. І підчас коли я так старався побачити її, вона за той час занесла мене до ліжка і підтримуючи лівою рукою — правою відхилила ковдру і по легеньки вложила мене на постелю. Тоді то вперве міг я глянути на її обличчя: Схилившись надімною лівою рукою легенько дотикалась моїх грудий, гейби то забороняла мені підвестися, і гляділа просто в мої вічі. І в той час я зі здивуванням спостеріг, що це не... моя мама!

По хвилині одурманюючого потрясіння й великого одчаю я стрепенувся вириком жалібного ридання. Хотів було підвестися з ліжка, та її долоня легесенько притримувала мене за груди. Тримаючися її долоні обома руками — я безнастанно дивився їй у вічі. Не була це моя матір, а зовсім чужа жінка! Але ніде й ніколи не бачив я матірне лице більше материнським! Здавалося мені, що весь розпливаюся в безмірну чуття і якоїсь животворної сили. І це чуття наскрізь проймало мое серце, а сила скріпляла мене й оживляла. Час до часу

рвалося з мого нутра глибоке зітхання, та дивлячися в її вічі я малу-помалу успокоювався і нарешті таки цілком прийшов до себе.

Я не знав у тім часі що Вона за одна і ким Вона була, але моя маленька душа порозуміла, що рідна матінка ізза якоїсь незнаної причини не могла до мене прийти і що ця друга Мама прийшла її заступити. Таким робом, коли перше зворушення минуло, мені було на серці дуже любо, бо й хтож, дивлячися на те безмірно добротливе лице, бувби здібен до чого іншого, як. не до теплого, привітного чуття!

Опісля підніс я трохи свою голову і поволі та з великим ушануванням прихилив її руку до моїх уст. Не знаю, які мотиви спонукували мене до того, щоб поцілувати її в руку, але мені видавалося, що я повинен був це зробити. Рука у Неї була повна, делікатна і пахтіюча. В кілька хвилин потім ця рука висунулася з моїх долонів і Та, що її я взяв за свою маму, помалу підійшла до дверей — двері відхилилися — і Вона зникла...

Від тієї хвили мені вже ніколи не довелося її побачити, але й ніколи не чув я до цього потреби. Тепер знаю, ким Вона була і що по Божій волі я її небавом може й побачу! І маю надію невдовзі стрінати її враз із моєю рідною матір'ю та сподіюся, що Вона знова дозволить мені поцілувати себе в руку.

Не знаю, шановний Панотче, як ти глядітимеш на цю справу. Може вважатимеш мене за дівчака, та цей осуд до певної міри мені й подобається, бож Господь наш напминав нас, щоби ми намагалися бути подібними до дітей. Притім і не перечу, що старці в моєму віці мають нераз шалені замисли. А одначе з могого досвіду і з Божих слів доходжу до глибокого пересвідчення, що до небесного царства можуть увійти лиш малі діти, бо двері до нього вузькі і низькі. На всякий випадок цю подію навів я перед Твої очі такою, якою вона й була.

Зважуюся попросити Тебе о ласкавий спомин при Твоїх прип্রে-стольних молитвах, бо Бог од того, кому більше дав, більше й вимагати́ме.

Прийми, Всечесний Панотче, запевнення щирого віддання й поважання

від Твогого...

До пісні

Я люблю вас, ви, пісеньки єдині!
Чи жалісні ви, наче плач дитяти,
Чи радісні мов перший лет вірляти,
Ви все розрадою мені в чужині!

Лелію в серці вас, мов звуки лебедині,
Люблю пестить вас як дитину мати —
І у мережанії строї вас вбірати.
Я радий вам, — як цвіт погідний днині

У болю серця всі ви починались!
Туга вас, пісні, до життя будила;
У вас весь біль і радість вся єднались.

Краса полудня духом вас кормила,
Та ви до рідних, любих нив все мчались;
Вас чужини краса не приманила!

В. Я.

У притвори Туги...

В душі сверлить залізним дротом
бажання кинути доли
і ген — далеко юним льотом
летіти в притвори Туги
В радінню творчого натхніння
розвести руки до діла
і бити в дзвін: Сюди!

Горіння

в зав'язі вплию вам серця.
І хоч одчай на плечі гнеться,
глузує з моїх поривань,
на стрічу мрії лечу, лечу
в тяжкім переситі бажань.

Роман Мірецький

Орлине кохання

(Продовження)

Орлиця додержала слова; дні минали, а ні одна лиха птаха не зміла показатися близько оселі голубів. Голуби осмілилися зовсім і привикли до сеї могутньої птахи, що літала низько над пшеничним ланом. Вже для нікого з голубів не була тайною прихильність верховинської орлиці до молодого Дуся. Між орлицею і молодим голубом велися довгі розмови. Довгі години дивилася орлиця в ясні, мов весняні незабудки, очі голуба та се не давало їй ні трохи щастя, ні трохи вдоволення. Орлиця намагалася показатись простою і щирою, намагала вдуматися в думки малого птаха з подвіря і на вид се вдавалося їй, за те після кожної розмови сильніше відчувала, вона орлиця, княгиня безмежних воздушних просторів, а він син подвірячка і смітника. За те голуб був щасливий, він вже не боявся грізної орлиці, страх його зовсім пропав. Тепер він не лиш що наближався до неї без жаху, не лиш не йшов їй під лад, а просто захотів з орлиці зробити таку голубку з над смітника, щоби була йому під пару. По довгій раді з батьком і мамою таки надумався молодий голуб сватати орлицю, та покищо не смів ще їй про те казати, лиш між ними велися довгі, безконечні розмови. Орлиця розказувала голубови про бурі, громи та про золоте сонце, про гори далекі; сребром вічних снігів блискучі, про міста багаті і про тихі села, про красу соняшного рана і гарячого полудня. Голуб-же розказував їй про те, які то смачні річі можна випорпати в смітнику на подвірю та про найкраще ество: чоловіка.

Він є над усім — говорив бувало — він кормить нас, будує для нас голубівник, а хоч і поїдає нас — ми не лиш мусимо бути йому вірні та вдячні, але також шанувати та любити його, бо він наше добро.

— Я не люблю людей і не знаю за що їх так дуже шанувати.

— Сей сумнів у тебе це вже злочин — закликав голуб — від людей є те, що ми їмо, без людей ми не могли би жити, людям служити се наш перший обов'язок.

— Я не розумію як можна любити сього, хто робить із нас слуг — сказала орлиця. Чи не могли би ви й без людей жити, се ще питання. От ми живемо! Та не лиш ми, без людей живе всіляка дрібна пташня: щигли, соловії, воробчики...

— Дрібна пташня живе на те, щоби своїм співом втішати людей — сказав серйозно голуб.

Ну, а ми, орли, навіщо ми живемо після твоїх теорій?

— По правді, ви орли, на що ви є? — задумався голуб. Але й ви мусите бути для людей потрібні, лиш я не знаю на що, та розпитаю батька, а як ні то свояка листоноша, він мудрий і щось мені скаже. — Чи правду скаже про те голуб не журився. Він сам не любив думати, краще йому було думки позичати у інших.

Орлиця мовчала.

І як ви живете, ви орли — розпитував молодий голуб — чому ти нічого не розказуєш мені про твою сімю, гніздо. Яж тобі все про своїх розказую. Я бажав би побачити раз орлине гніздо, побачити світ у яким перебуваєш ти, велика, могутча і — сумна.

В тебе нема сили летіти зо мною, голубчику. Та як в тебе є щире бажання хоч на хвилю покинути низини, то я візьму тебе.

Легко і ніжно пригорнула орлиця голуба і полетіли вони разом високо під хмар. Голубови стало тяжко віддихати і холодно йому було, зате на душі було йому так ясно, так мило, як ніколи досіль. Він просто впивався могутчим орлиним летом.

Ось вже з перед його слабих очей пропали сільські хати, які досіль усе вважав великими. Ось ліс, що досіль здавався йому величезним і аж страшним, так таємного жаху повним, тепер стелився в низу під ним, мов шовкова трава.

Прегарно тут, чудово! — шептав молоденький птах. Краса вершин полонила його бідне, дрібне серце з подвіря.

— Гарно тобі, Дусю?

— Чудово, але і страшно. Я бажав летіти з тобою і хочеться мені вже спочивати.

— Ось ми вже й тут — сказала орлиця.

Голуб подивився в долину; що побачив, було для нього страшно; острішпилі диких скель, а на одній скелі трохи ломача.

— Ось і відпочинеш, тут живуть орли.

— Тут? тут дико, страшно!

— Ось бачиш орлине гніздо на скелі самотній, тут ми відпочиваємо, як лет утомить нам крила, а далеко від усіх, бо не сміє ніхто бачити втомленого орла. Тут відпочиваємо, як нам зле...

— А у нас, як кому зле, то йде до тата, мами, жінки чи приятеля, поплаче, пожалується і біль перейде.

— Нам біль так швидко не минає — подумала орлиця, та не сказала нічого.

— Багато є журби на світі!, говорив голуб. Ось малих виберуть із гнізда, ось зерно курки видзьобують, ось сороки сплетень наговорять. — А всеж я не мігби жити так самотньо, як ви.

— У нас таких журб немає — відповіла орлиця. До наших гнізд ворогам не легко дістатися, про поживу не сваримося, а на сплетні не вважаємо. Так бачиш у нас інші звичаї.

— А в нас таки краще живеться — перебив голуб. Ось і ти, орлице, ти така мочуча і гарна; ти все су-

мна, Зажилаб ти нашим життям, пересталаби ти сумувати.

— Ні! — сказала орлиця. Вашим життям я жити не зможу, я орлиця!

Між ними повіяло холодом, голуб не смів говорити далше.

— Вертаймо! — сказав несміло.

Орлиця мовчки згорнула крила і полетіли в долину.

*

— Де ти бував так довго Дусю? — розпитувала мама горлячка.

— Я літав далеко з орлицею, вона показувала мені орлині гнізда.

— Чи розмовився ти вже гаразд із твоєю милою? — розпитувала мати. Коли то ви вже станете звивати собі гніздо?

— Я не смів говорити...

— Ось дурачок з тебе, жовтоздюб! — закликав батько. Вона тобі своє гніздо показує, а ти і заговорити не смієш.

— Вона орлиця...

— Вона самиця, а у самиці, хтоб вона не була, не може бути іншої мрії, як про самця та гніздо — сказав рішучо батько. Все інше то пуста бесіда, а гніздо головна річ, і чогоб вона літала до тебе, якби не бажала подружитися з тобою?

— Правду кажеш тату! — говорила мати. А тобі, Дусю, годі шукати кращої жінки, як вона. Вона любить тебе — се вже не тайна. Добре тобі буде і люди стануть вас шанувати, бо вона краще собаки сторожитиме подвірячка. А які то діти у вас будуть — додала втішно — на пів горляки, на пів орла.

— Тільки поспішай та поговори вже раз із твоєю орлицею, а то покине тебе і пошукає іншого — додав батько.

Отсі слова старих досвідних родичів підбадьорили молодика; він рішився при найближчій нагоді, от хочби й завтра поговорити з орлицею. За відповідь її він не сумнівався. Молодий птах впивався гордими мріями. Та нагода розмови не

найшлася так швидко, як він думав. На другий день рано побачив він свою приятельку, та не саму, бо побіч неї летів величавий орел.

— Дусю! — закликала весело орлиця днесь я вже не прилину на розмову з тобою. Ось бачиш в нас гість є з далеких сторін. Аж після завтрього жди на мене, а поки що забавляйся весело зі своїми.

Вони полетіли, а голуб остав сам. Важкі хвили переживав він. Гнів душив його, він бажав ні мститися на орлиці, хоч і сам не вмівби сказати за що. Якби так у нього була сила, то він поломивби ті її могучі крила, бож від них ішла вся біда. Ось там вона літає з чужим орлом сама, а він мусить на те дивитися з далека! Але ні, він сумувати не буде, він пімститься за свою кривду; бо кривдою видавалося птахови з подвіря те, що орлиця затужила за товариством орлів. І ось малий, покірний Дусьо сього дня не відступає від красуні-горлички, а горличка зі своєї сторони дуже добра та сердешна для молодого голуба! Горда красуня з подвіря тішилася та пишалась, що вона, голубка, відбиля любка княгині орлиці. Весь день втівав Дусьо від споминів про „невірну“, як її звав, орлицю, аж у вечер не витерпів і розказав усе родичам. Мама-горлячка посумніла; вона вже привикла була до мрії, що у неї колись будуть унуки орленята і тому, хоч сама лютс на орлицю, намагалася втишити і заспокоїти жаль та гнів сина. Батько однак краще вмів розважити жаль Дуся; він доказував молодикови, що орлиця просто хоче в сей спосіб підбадьорити його мляву енергію і радив йому покінчити вже залицання та поговорити рішучо з орлицею про сватання та нове гніздочко.

— Лиш рішучо, відважно а ніжно — радив старий, досвідчений голуб. Усім самичкам подобається рішучість а заразом і ніжність. Те, що

вона може і бачила Тебе разом з горличкою, се нічого не шкодить, те пересвідчить її, що до тебе линуть молодички і що ти і без неї пару собі найдеш. Через те вона стане трохи покірніща і навчиться шанувати тебе. Ти, мамо, на Дуся не гримай, а ти, Дусю, кінчай діло! —

*

— Так багато розказуватиму тобі нині, мій Дусеньку! — кликала весело орлиця. — Товариш був у нас; степовий орел з далека, знад Чорного моря, багато розказував всілячини...

— Я про те і слухати не хочу — сказав гнівно голуб — ні про твоїх товаришів. Найкраще булоби якби їх зовсім у тебе не було; тих товаришів...

— А се що знова? — зачудувалася орлиця. Ти хочеш сваритися зі мною, мов стара ворона з куркою? І чому ти хочеш псувати мені й собі такий чудовий літний день поганою сваркою?

— Я хочу поговорити з тобою серіозно — сказав голуб.

— Хібаж ми не говорили досіль серіозно через те, що не сварилися мов те гайвороння — сказала з нехоття орлиця.

— Ні орлице, ми досіль взаємно морочили собі голову всілячинсю, хоч що інше було в нас на серці, а саме те, що є найбільш серіозне, найсвятійше в життю птаха. Орлице, княгине моя, чи ти не догадалася ще, що я тебе кохаю із усього серця, як вже тебе після мене ніхто так кохати не буде. Орлице! мені без тебе було так зле, так сумно у ті дні. — Голуб говорив щиро; він у сій хвилині забув як то йому весело було з миленькою горличксю.

Тепле, миле чуття обгорнуло серце орлиці, вона схилила голову і слухала.

— І я думаю, що ти мені прихильна, я бачу що ти мене любиш, — говорив відважно голуб — бо

чому ти до мене прилітала якби ти не любила мене, якби так тобі не було добре зі мною. Повір, дорога моя, що ще ліпше тобі буде як зовсім покинеш ті твої вершини, що лиш ділять тебе від мене. Молю тебе, кохана моя, не гордуй моїм серцем! не ломи для гордості мого і свого щастя! Зробім собі гніздочко на нашій подвір'ячку, буде нам так гарно так добре, будемо вже все разом! Лиш покинь ті твої верхи, твій лет, товаришів...

— Покинути верхи, товаришів і чому? — питала задумливо орлиця.

— Се потрібне для нашого щастя, для нашого гнізда. Ти мусиш покинути — забути про все, що досі морочило, тобі голову, а дійсного щастя не в силі було дати. Не будеш жалувати, кохана моя, бо правдиве щастя найдеш лиш у щирім кохання, бо правдиве щастя найдеш у гнізді, у моїм, у нашій гнізді...

— Яке мені діло до твого нікчемного гнізда? — перебила прикро орлиця — я бачу, що тобі дружба орлиці не влад, ну і я полечу геть від тебе й кінець!

Тепер по черзі зачудувався голуб, він досі знакомий був з самичками, що завсіди тужили за гніздом, у яких метою життя й самотнім щастям було вишукати собі самця під пару, а тут бачив орлицю, що так мало була самицею і він знова став покірніший,

— Орлице! не гнівайся, я не хотів обидити тебе, мені лиш жаль було і сумно, що ти там десь далеко від мене літаєш з чужими орлами. Орлице! люба моя! покинь те все, той твій лет далекий. Чи дав тобі щастя цей твій царський лет, та твоя безмежна свобода? Люба моя, правдиве щастя ти можеш знайти лиш у гнізді! Не гордуй моїм серцем і моїм гніздом!

— Ні, не гніваюся на тебе за те, що ти не порозумів мене, ні не гордую за те, що ти інший, як я — сказала тихо і широко орлиця. — Ні,

голубчику, я просто вдячна тобі хоч не за те, про що ти думаєш. Я вдячна тобі, що ти показав мені дійсну різницю між нами, бо аж днесь я відчула, що я — орлиця. Ні моя безмежна, як її звеш, свобода, ні гордий лет не давав мені досіль щастя саме через те, що я досіль не розуміла, що саме в леті є орлине щастя, що ні в твоїм гнізді ні на смітнику я моєї доброї долі не найду!

— Я тебе вже не розумію — говорив голуб не скриваючи свого невдоволення — ні в леті щастя, ні в гнізді — химерна ти! Ось наші голубки половину життя пересиджують в гнізді і вдоволені-щасливі. Щасливіші як ти, горда орлиця!

— Бо вони голубки, а я орлиця.

— То й я не бажаю бути орлом, як се не дає ні крихти вдоволення — сказар байдужно голуб,

Вдоволений зі себе зовсім і завіси може бути хіба дурак — відповіла серйозно, хоч без гніву, орлиця — тревале вдоволення з себе значить кінець поступу в життю орла, се вже духовий занепад. Посаду життя, частинне вдоволення можна найти лиш на своїй питомій дорозі. Правдиву дорогу мого життя я пізнала аж завдяки тобі, Дусю, завдяки тобі пізнала я, що життє між голубами не є для горлиці, а я досіль уявою прикрашувала собі те ваше життє, життє низин. Прикрашувала я собі вірою в те, що про ваше смиренне життє так часто співали наші поети. Аж через тебе я пізнала різницю між нами та дійсну вартість твого і мого життя. Дружба наша швидко покінчиться, я поверну між орлів, а ти між своїх голубів.

— І ти за мою любов покинеш мене? — говорив жалісно голуб.

— Любов, як що вона є у тебе, сама від себе пропаде, як лиш мене не побачиш. Та ти скажи як тобі в останнє показати мою прихильність до тебе, та віддячитися тобі.

Чи зловити найкращу голубку і принести її тобі у гніздо? — питала шуткуючи.

— Ти смієшся з мене, орлице, — сказав обиджений молодик, — а знай, що мені дакеко подруги глядати не треба, ось таки у нас в голубівнику є горличка красуня, що й за морем кращої не найдеш, а тиха вона, щира та ніжна. З такою жінкою щастє в гнізді.

— Сватай її Дусю. Скажи їй, що задля неї покинув любов княгині-орлиці, а побачиш, що така заява здобуде для тебе серце голубки красуні. Я перечеи вже не буду.

— Орлице!..

— Ще лиш одно скажу тобі, бережіться самі шуляків та інших хижаків, бо я полечу далеко і не зможу вже вас боронити, як досіль.

— Орлице, то ти по правді мене покидаєш? — кликав з роспукою молодий голуб — орлице! вернися! орлице!

— Пращай, милий друже! будь щасливий зі своїми і забудь про мене та бережися ворогів...

* * *

Дусьо з плачем розказував мамі свою послідну розмову з орлицею. Мамі горлячі тяжко було погодитися з думкою, що в неї не буде внуків орленят. Вона ніяк не могла порозуміти чому так „на нічім“ покінчилася знакомість її сина з княгинею безмежних просторів, тоді, як

сам Дусьо бажав її задержати при собі, любив її та жертвував її своє гніздо. Вкінці стара горлячка мусіла погодитися з присудом долі та й сама ще говорила, що може й добре сталося, що отся „повія“ (так тепер звала орлицю) покинула її сина, бо з сього знаомства не могло бути добра. Батько варкував грізно, та він, хоч і лютий, не так гостро судив орлицю. Вкінці родичі згодилися, що найкраще буде як Дусьо посватає красуню горличку. І справді ще сього вечера щасливі голуби стали збирати сміття на нове гніздочко. Горличка показувала ніжну любов своєму судженому та пишалася перед подругами, що відбила милого княгині-орлиці, а Дусьо гордий був, що здобув любов красуні горлички і щасливий був, хоч як глянув в чисте, ясне небо і пригадав собі свій одинокий лет, туга обгортала його серце. Та се не часто траплялося. За обов'язками мужа і батька не було в нього часу на мрії. — Жив щасливо голубчик поки міг, — поки куховарка не скрутила йому вязів і не вкинула його в росіл.

А орлиця? вона додержала слова і голуби вже її не бачили; може живе по своєму десь далеко в горах чи за морем; а як вже згинула то високо на скелях, далеко від усіх, бо низька приземна пташня не сміє бачити, як гинуть орли. —

Гугу

ПЕРЕКЛАДИ Й ПЕРЕСПІВИ

З індійських поетів З пісень Рабіндраната Тагора

Не багато мені осталося. Майже все втратив я підчас безжурного літа; тільки маю, кільки обняти хочу піснею, котру співаю тобі; тільки маю, щоби вплести в цвітний ланцюг, котрим лагідно зв'язати хочу твої долоні, щоби зачервонілий шепіт у виді багряної перли завісити тобі в усі, щоби в один вечір рішитися і програти. Судно мое це малесенький, хиткий човник, не на дикі бурі збудоване.

Як увійдеш до нього легким кроком, повезу тебе поволі під сторожею берегів, там, де хвилі, неначе легкі сні морщать темної води плесо, де з низько схиленої галузи беться скаргою воркотіння голуба в тишу полудня. Як день схилиться до сну а ти будеш змучена, вогку від роси лілею вплету в твоє волосся і відійду даліше.

Над молодечим моїм віком думаю, як сходяче сонце наче товариш забави приходило до мого ліжка й приносило мені що дня іншу ранішню несподіванку, як віра в чари, неначе свіжий цвіт цвила що дня в мойому серцю і в розігранню дитяти гляділа світові в лице, як чуда в собі крило все і комахки і птахи, звірята, трави, зілля і хмари а я в здивованню стояв перед ними; як під вечір моєї неньки голос розказував зіркам свої думки, як нічню дощ мені ніс сні з казок країни.

І думаю відтак про смерть, як розсувається завіса і встає новий ранок а життя моє до нових радощів збудиться.

Переклав *Меріям*

З німецьких поетів

Franziska Otto

Und meine Sehnsucht

І була туга вже моя така велика, як прийшло
Ді мені інакше знання від Христа і Спаси,
Що в Його шлях твердий аж вкопуються ноги,
Безсмертний біль, що й нині ще до нас взива'.
Й така була у Нього туга дати спасіння,
До Бога шлях всім ясно показати —
І туга, що шукала лиш мойого щастя,
Переді мною наче вигаслий принос.

Arno Holz

Ich bin der reichste Mann der Welt

Я найбагатший в світі чоловік.
Мої сріблісті яхти
скрізь плавають по морях.
Злоті сяють вілли в моїх лісах, що в Японії,
в альпейських озерах високо мої зеркалаються замки,
на тисячі островів мої садки багристі.
Сливе не бачу я їх.
Попри їх тини узірчато-вужисті із бронзу
мимо іду,
на копальнях діамантів
даю ягнятам пастись.
Сяє сонце,
птахи співає,
я схилиюся
і пазу квітку степову маленьку.
І нагло знаю:
жебрак я найбільшійший.
Нічим бо вся вельможність та моя
перед росинкою,
що в сонці райдужіє.

Переклав з німецького *І. Л.-о*

З великоруських поетів

С. Городецький

А поховай мене на волі.
Насип могилу й одлети
Вогнем пращальним в небо-поле
І над могилою світи.

Віки пройдуть, могилу зорять
Я усміхом всміхнусь німим.
Пробють темряву мої очі
Промінням сяючим твоім

кн. Ф. Касаткинъ — Ростовскій

Вѣтви елки

Умирало дитя і маячило в сні:
»Мамо де ти, сама я в тінистім саді..
»Мамо блище прийди, бачиш, чорним шатром
»Наді мною простерлась ялинка кругом..
»Птиць не чути, травиці не видно, ні рож,
»Білим снігом покрив доріжки всі мороз..
»А у далі, о мамо, щось так ярко блестить,
»Це ялинка ніжна, вся вогнями горить..
»А над нею блакить і блискуча зізда
»Отінила лучем звід небесний мов мла..
»Мамо, мамо, ходи, глянь, як гарний цей сад,
»Бачиш ангели білі на ялинці сидять —
»Дорога пригорнись, поцілуй, обніми —
»Мені дивно в саді — чуєш кличуть вони«..
Вранці тихо дитя на цминтар понесли..
Заридали за ним і луги і ліси.
І заплакана неня лиш за трумном одна —
Тихо, пусто кругом, темна даль і мрячна.
І не було вже сліз у погаслих очах
А ялинку хтось кинув зіваву на шлях.

З великоруського переклав Меріям

Шведські новелі

Чорне пятно

Мала квадратна контора в одній з вузьких будівель XVI. стол. на Skeppsbron¹ від гори до долу уряджена на бюрові мешкання та склади. Дві огнетревалі каси, два шрубовані стільці й високі бюрка, на стінах смоловілі мапи, кілька ярих англійських оголошень й годинник з вагами. Мимо ясного дня обі газові лампи засвічені, бо навіть сонце не хоче заглянути в цей понурий захист Мамони.

Блідий, звялий мущина, з обвислими тяжкими чертами лица сидить при витертому, поцяткованому чорнилом бюрку й рівномірно суває пером по вексях і рахунках.

Колиб тільки схотів, легко мігби поміняти цей душний й замкнений в собі pokій на веселе оточення. Він мігби одного гарного дня червня поплисти човником в очерет і поглянути на вудки риб, підчас коли легіт зефіра творить блискучі ленти на плесі озера, мігби блукати в великих темнозелених лісах, щоби

¹ Вулиця в Штокгольмі.

врешті відшукати зачарований замочок у виді хатини помальованої на червено — там наїстися до сита квасного молока або суніць; мігби там сидіти вечорами при отвертому вікні й відчитувати оборонну промову Сократа аж до цієї хвилини, в котрій сумерк не примусивби його відложити книжку й слухати розговорів неумучених деркачів, тут таки, за живоплотом.

Він однак не бажав нічого. Хотів тільки безнастанно сидіти на своєму високому скриплячому стільці й наповняти стовпи чисел і огнетревалу касу так, як він це робив вже дві треті свого життя. Ніякий мученик не старався так про свою славу, як він про свій міліон; ніякий вождь по виграній борні не міг бути більш гордим, як це нужденне сотворіння в своїй місячій норі по нещасливим банкрутстві суперника.

Учений в своїй робітні, рільник в плузі, всжд на чолі полка, кожний в своєму роді, працює в користь суспільности. Не счуває однак це нікого, що люди займаються подібними справами, хоч нераз майно далоби їм можливість, сидіти зі заложеними руками й пускати дим папіросок.

Але, що чоловік, котрий дістав у спадщині або здобув собі майно, посвячує свої здібности в цім а спасення в будучім життю, лише для того, щоби спекулювати на каві й таким робом кількокрратно побільшити своє майно, що не дає ні йому самому ні нікому другому найменшого хісна — це вже провини, що лежить математично між проступком а ідіотизмом.

Неприємні для його здоровля наслідки, що спричинило його безнастанне сидження на місці й додавання без кінця чисел, далися йому в знаки щойно тепер — в пізнішому віці. Проявлялися вони в загальному упадку сил а деколи й в омлітню. Тому лікарі рішучо радили йому, відсунутися зовсім од

інтересів і на якийсь час змінити клімат; але завжди між ним а відпочинком стояв якийсь неполаджений інтерес. В міру як тратив здоровля, діставав це, чого найбільше бажав — гроші. Ранійш мав він приятелів та пошану в других, добрий сон, веселий усміх, а часто сльозу співчуття в оці. З часом однак позбувся цього всього, замінюючи це на заставні листи й депозитові квіти так як дикі люди, що перли замінюють на горівку.

Саме сьогодні був гуртівник Вілен в поганім настрої. Раджено йому справді уникати більших зворушень, але ціна кави спадала; супроти цього все инше спадало (а перед кількома тижнями закупив він пару тисяч бель кави в Бразилії. Отже тут йшло о це щоби з як найменшою втратою висунутися з цієї гри. В таких випадках бухгалтерів, що сиділи в сусідній кімнаті огортав неспокій, знали, що найменша провина рівналася усуненню.

Нараз хтось застукав до дверей, вийшов лакей в ліберії з листом в руці, згинаючись низько в уклонях.

— ? ?

— Мене прислали тут з листом од пані Гольдт, котра просить одповіді, найпізнійше завтра.

Вілен забурмотів під носом, відіслав лакея і нетерпеливо розірвав коверту. Була в ній ліста жертв з підписами й кілька стрічок цього змісту:

Шановний Пане!

Заохочена Вашою великою гойністю, осміляюся, тому що ходить о поміч для нещасних, переслати Вам, Шан. Пане, лісту жертв. Як самі, Шан. Пане, бачите, призвища жертводавців вже є написані а складка виносить десять корон. Так зволите, Шан. Пане, за своїм призвищем написати тільки „так“ або чого зовсім не сподіваюся „ні.“ В цей спосіб зібрана сума дістанеться одній бідній родині з вищої сфери, що

змушена ізза нещастя хиба жебрати. Тому ця ціль складки в ніякій спосіб не може дістатися до публичного відома.

З високим поважанням

Марія Людвика Гольтд.

Тепер вичерпалася решта його спокою — пустив поводи своєї злости держаної до тепер тільки остерогами лікарів.

— Саме такими є пані з товариства! Чудовими словами жебрають для своїх нужденних, знищених... а відтак звичайно держать все в тайні... щоби не було навіть маленької згадки в часописах... ні, до чорта! Ні, за ніщо — такий є клич Августа Вілена... але, о Боже... що ах...

Старик поблід як крейда. Встав, щоби задзвонити на помічників; але поки торкнув дзвінка, повалився непритомний на корковий килим.

Ціла веселка ярких барв пересунулася в його замкнених очах; переміни барв ставались щораз сильнішими, аж врешті перейшли до жаріючого блиску багряного золота, перед котрим він вився з болю і дрожав зі страху. Почував, начеби якась сила несла його в простір, щораз вище, вище, нагло знайшовся у замкнених воріт Раю. Зітхнув хвилю, надумуючись що має сказати корисного для себе, щоби його впустили. На жаль, не багато міг мати в життю добрих значків — але потішився, що він не одинокий.

Врешті не був сам, бо перед ним стояв мужчина незвичайного вигляду. Був це тибетанський розбійник з Tengri-Nov, що згинув підчас нападу своєї банди на каравану, котра везла боракс і футряні вироби до Rajaha Mah-yu з Bhutanu — був високий, ставний, сильний, з чорними трохи скісними очима, з лицем барви кави й темним грубим волосом.

Мусів з певністю полягчи на початку боротьби, бо його довгий, білий плащ не носив на собі слідів

плям ні клаптів. Але ліва сторона черепу була трохи вгнута; тут саме трапила його залізна палка провідника каравани — це було пятном смерти.

Несмілий й дрожачий приблизився розбійник до воріт, застукав і зник з очей гуртівника Вілена.

Вілен ще хвилинку застановився, врешті зібрав на відвагу, приложив свою долоню до тяжких воріт і вдарив нею три рази. Внедовзі почув притишений брязкіт ключів і скрегіт в замку — ворота відчинилися.

Гуртівник Вілен скоро мусів закрити лице руками, щоби не осліпнути від світла, що плило крізь отверті ворота. Ні, приемним це не є для цих, що ціле своє життя перебули в похмурій конторі станути око в око з проміннями роскоши Раю...

Побачив перед собою Петра з Бетсайди в білому одязі, з двома золотими ключами, о лагідному лиці. Дрібка іронії зависла на його тонких, краснорічливих устах. Вже тоді, коли обходив береги Мерому й Генезарету його певні себе й влучні уваги як і невинні жарти нераз змушували Вчителя до усміху.

— Як ти звався, мій приятелю?

— Ах, перепрошую... я називався Вілен... Август Вілен і С-ка... саме я не є певний, чи це можливе, щоб я дістався до...

В кутиках уст Сторожа зарисувалася виразно іронічна усмішка.

— Чи заховувався ти відповідно там на землі?

На це питання був Вілен приготований — заікався однак і щойно по довший перерві нервово вилопотів:

— Я належав до добродійного товариства.

Бачилось, що св. Петро не зважав зовсім на ці слова, бо дивився недовіжливо на Вілена, котрий по хвилі говорив:

— Минулого року я дав два тисячі на вбогих.

— Так, підчас коли ти десятикратно заробив на самій доставі.

Ти тямий, що ти тоді змішав з кавою?

Август Вілен і С-ка почервонів. Поплутані його думки безнадійно шукалися в найдальших кутках пам'яті. Врешті лице його вяснилося.

— При цьому записав я сто тисяч корон на шпиталь... Сто тисяч корон...

— Знаю, цей відомий запис Вілена — перервав св. Петро. — Слухай, мій приятелю, ти був коли в театрі?

Август Вілен поклав незначно руку на грудях.

— Так. Я мав абонамент в опері, хоч ізза браку часу на вистави я ходив рідко.

— Одначе, не уйшло з певністю твоєї уваги, що гірші актори купують нераз вінці й кажуть подавати собі їх на сцену. Хиба розуміємось.

Вілен нічого на це не сказав — мовчав. А св. Петро говорив даліше: Ти жив 73 роки.

Підчас цього не зробив ти нічого зі серця. В очах людей сповняв ти добрі вчинки але ніколи не вчинив ти нічого без власної користи. Дивись, нище сидять при праці великі вчені, стоять на трибунах бесідники, сидять лікарі при недужих, астрономи при телескопах. Всі вони разом і кожний з осібна хочуть розяснити темін, хочуть влєкшити болі, піднести душі з руїн щоденних трудів — злучити братнім поцілунком синів і дочок землі — потішити й поєднати. Але ти скуплений сидів у своїй чорній норі й в міру можности причинявся до проклять банкротів і поширяв глибін між середно багатими а середно вбогими. Всьо, що святі, мученики, філософи, каменем на камінь, будовали — ти в себелюбному забуттю, без почуття відповідальности, без тини співчуття для ближнього, нищив...

Недовго перед твоїм прибуттям, вийшов сюди тибетанський розбійник, що згинув у бою. Доки жив, злочини його жахали кругом цілу

окресність — мимо того находиться він між спасеними. Господь — мій Вчитель не хоче смерти грішника; дає Він тобі ще трохи часу — йди ще жити — як довго — ніхто не знає крім Нього. Вжй цей час для добрих діл — роби добро для справдішнього добра, не тому, щоби тебе вихваляла товпа й щоби ти мав матерьяльні користи.

Тепер ми попращаємось — але побачимось знова. Пам'ятай, не приходи сюди з п'ятном на чолі — хай хоть одно добре діло буде за тобою — а знайдешся тоді в Раю, з Магдалиною з Магдалі й з наверненим розбійником. Петро з Бетсайди, син Йони, сказав. Там мої слова, Працжай!

Стіни котори зарисувалили що раз виразніше, наче на фотографічній плиті.

Гуртівник Вілен, протер очі й довго зчудований споглядав навкола — врешті вибух сміхом:

— Ні, що за чудні примари ви-кликують ці омління — треба за-телефонувати до доктора Едлюнда, може він що порадить.

Підійшов до телефону й задзвонив.

— Чи доктор Едлюнд?...

— Тут гуртівник Вілен... Дякую, зовсім добре не є... перед хвилиєю зомлів я знову. Небо й пекло пересунулось мені перед очима. Будь ласка, пане доктор, зайдіть до мене до контори — жду вас. Довше не можу стояти при телефоні — голова крутиться... дякую... зайдіть конечно. Гуртівник Вілен розлучив телефон і вернув до бюрка. Коли сідав на крісло, глянув на лист пані. Гольдт.

— Гм, ця жебрацька ліста, через котру я мало не збожеволів! Але я їм покажу...

Червений, мов бурак, зі злости, котрою не міг вже заволодіти, хопив перо й за своїм призивцем, на боці написав величезне „Ні.“

І немов він під топором, звалився
гуртівник Вілен на бюрко — злість
спричинила удар крові до мізгу!

Хвилинку пізніше прибув доктор
Едлюнд. Його хорий сидів на своїм,
високім шрубованім кріслі, схилений
над бюрком, з розложеними руками,
з лицем в паперах.

Лікар оглянув його докладно й
забурмотів щось про параліж мізгу.

Так покинув цей світ Август
Вілен: умер, так як жив, серед ра-

хунків і векслів. Лице його було
спокійне й зимне як звичайно, ро-
бив вражіння чоловіка, що задрімав
хвилинку, спочиваючи по щоденних
трудах. Але коли падав на бюрко,
лице його торкнуло гігантичною
„Ні,“ котре перед хвилиною написав
був на листі жертв. Останнє слово,
яке написав, лишило йому чорне
пятно на чолі.

Подав *Меріям*

На Страстях

Повага нив під зиму;
гамірний літом улий.
Старці; дівчата, хлопці. —
І дим воскових свіч,
і очі голубі зза нього,
зазорені в образ Мойсея.
(Мідні верхи лісів у сяйві злата
й небо голубе під вечір. —)

»Скажи ми, Господи,
кончину мою
і число дней моїх

кое есть . . . «

слуха сповідниця тиха
й легко так диха', дрожить
захоплена смутку красою,
мов позабула на гріх. —
Стелиться дух смеречини.
Бабиним літом злітає
промінь крізь хмуре вікно
й никне в задумі-тузі

— все гине —

»Розпятий в гробі ляг
навхрест зложивши руки . . . «
Зридав хтось. Хтось спитав
щось шептом. Тихо. —
Тільки плачуть звуки
і жовті сльози свіч.

М. Курчинська

ЗІ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

Галичина.

Львів. — Резолюції Зізду Ширшої Укр. Краєвої Студ. Ради у Львові. Дня 18. і 19. лют. відбувся у Львові Зізд Ширшої Укр. Краєвої Студ. Ради, на якому були прийняті делегати з округів: Бережани, Коломия, Львів, Перемишль, Сокаль, Станіславів, Стрий, Чортків і Тернопіль, члени УКСРади, Контрольної Комісії та представники фахових студ. організацій. Зібрані виказали велике заінтересування біжучими студентськими справами, а з окрема справою дальшого розвою Укр. Унів. у Львові так, як розвій цієї наукової інституції укр. народа, двигненої лептами укр. селянина, робітника та інтелігента серед дуже тяжкого матеріального й політичного положення народа та невсипущою працею професорів і студентів, лежить українському студентству дуже на серці. Народи тривали два дні. На них згідно з постановою Зізду Укр. Краєвого Студ. з дня 14.Х. 1922, якою то Зізд перелив повновласть за твердження проекту статута Професіональної Організації Укр. Студ. (в скороченню: «Профорус») на найблищу ШУКСРаду, прийнято проект статута студ. орг. Статут цей об'язує в нормованню професійної праці укр. студ. в краю від 18. лют. 1923. На Зізді ШУКСРади прийнято до відома резолюції, внесені анкетю в справі Укр. Високих Шкіл у Львові. Крім цього винесено м. і. слідуєчі резолюції:

»Зізд ШУКСРади радо витає факт створення Кураторії Українських Високих Шкіл у Львові, бачучи в тому доказ позитивної волі і активної співпраці загалу укр. громадянства в напрямі здобуття найдогідніших

умов дальшого розвою великих осередків духової сили укр. народа.

»Зізд ШУКСРади стоїть на становищі переняття Кураторією ведення акції Укр. Вищ. Шкіл в цілості і закликає широкі круги студентства й громадянства до повної піддержки Кураторії в її майбутній діяльності».

»ШУКСРада вкладає на всіх членів «Профорус-а» без виїмку моральний обовязок приступити негайно до вивчення хочби одної чужої мови. За рівнозначне із знанням чужої мови належить уважати знання стенографії, при основнім знанню німецької мови....»

(«Студ. Вісти» 1923. ч 2—3. ст. 22 і 23.

Перемишль. — Богословський Виділ. Організаційне життя і праця.

І. В марті 1922 р. засновано «Научний Кругок» богословів Укр. Дух. Сем. в Перемишлі. Кермування кружка спочиває в руках Ректорату, а управу і адміністрацію веде предсідник із виділом. В склад управи кружка у шкільному році 1922. входили;

Предсідник	—	Степ. Семчук,	бог.	III. р.
Секретар	—	Жеплинський	„	II. р.
Скарбник	—	Петрашкевич	„	II. р.
Бібліотекар	—	Граб	„	I. р.

Кружок має за цілі вести й підпомагати наукову працю в богословській області, займатися студіями над біжучим літературним рухом, та плекати і поширювати знання укр. мови в письмі і слові.

Кружок устроює відчити й реферати і займається перекладуванням видніщих творів богословської літератури. До кінця шкільного року 1922 уладжено дев'ять відчитів на різні теми.

На протяг шкільного року 1922/23 увійшли до управи кружка:

Жеплинський,	бог.	III. р.	предсідник
Степ. Семчук	"	IV. р.	бібліотек.
Дмит. Ступак	"	III. р.	заст. скрб.
Огородник М.	"	I. р.	секретар

Члени кружка діляться на активних і пасивних, разом 78 членів. Кружок веде також старання о матеріальний і моральний розвій української кат. преси. Із членських вкладок закуплено бібліотеку і передплачується журнали: «Нива», «Поступ», «Літ. Науковий Вістник», «Місіонар», «Н. Приятель», «Przeгляд Tygodniowy», «Theol. prakt. Quartalschrift» і «Сільський Світ». Бібліотека кружка обіймає около 200 важніших научних і белетристичних творів (крім журналів). В шкільному р. 1922/23 устроєно два відчити, що їх виголосив тов. Ст. Семчук, на тему «Св. Йосафат на тлі унії». Опісля піднесено справу видання богословського Альманаха з нагоди ювілею смерті св. Йосаф. Кружковці занялися виготовленням освітних праць і перекладом на рідну мову твору Dra J. Walter-a. Для успішности в організативній праці, бажає Кружок увійти в контакт з організаціями товаришів богословів Дух. Сем. у Львові і Станиславові.

II. «Апостолят Преси» організовано в січні 23 р. для поширення випусків укр. кат. видавництва. Акцію веде колегія чотирох. В її склад входять:

о. Степ. Семчук	богосл. IV. року
Жеплинський	богосл. III. року
Корлятович І.	богосл. II. року
Огородник М.	богосл. I. року

Адміністрація спочиває в руках Михайла Жеплинського. «Апостолят Преси» передплачує 100 прим. «Місіонара», 70. пр. «Поступу», 60 «Н. Приятеля» і всі свіжі випуски «Доброї Книжки» і «В-цтва ЧСВВ.» Від січня до 15.V. 23. р. вислано за продані книжки заг. суму 991,520 мп.

III. Т-во «Апост. Молитви» засноване в 1921 р. Має 11 круж-

ків, котрими проводять ревнителі. Ревнителі сходяться з провідником що місяця, для спільного обміркування праці в духовному напрямку. Т-во має на меті, крім особистих обовязків поодинокого члена, організацію брацтв церковних і кружків «Апост. Мол.» поза Семінарією в часі ферій. Кождий член передплачує «Місіонара» і дбає о його поширення і духа молитви серед народа. Крім цього члени піднялися завдання помагати сиротам. В тій цілі переводять збірки і самі що місяця складають добровільні датки. Від січня 1923 р. зложили члени 368.105 мп. на сирітський Захист у Перемишлі.

Всі організації затверджені Ректором Укр. Дух. Сем. в Перемишлі.

Мих. Жеплинський

Львів. Українське наукове Богословське Товариство. Його засновання ухвалив торічний (29. IX. 1922) З'їзд професорів богослов'я всіх трьох дієцезій галицької церковної провінції, в якому взяла участь: зі Львова: оо. професори: Ректор Др. Галушинський ЧСВВ., директор Дзерович, Др. Дорожинський, Др. Сп. Кархут, Кисіль ЧСВВ., Др. Г. Костельник, Др. Лаба, Др. Бучко, Др. Левицький, Лужницький, Др. Маркевич ЧСВВ., Садовський, Др. Сліпий. — З Перемишля: оо. професори: Ректор Др. Лакота, Др. Решетило. — З Станиславова: оо. професори: Др. Лятишевський, Стек.

Ціллю Тов-а є: а) плекання й розвій богословських наук, б) видавання богословських книжок, в) видавання періодичних письм. Проєкт статута поручено випрацювати вибраній комісії. Редакцію й видавання наукового богословського часопису поручено комітетови, в якого тіснійший склад увійшли: Др. Ів. Бучко, Др. Яр. Левицький, Др. Йос. Сліпий. Часопис п. з. «Богослов'я» почав виходити як 3-місячник із почином р. 1923. — Є тенденція пере-

творити згодом Тов-о за дозволом Риму на Богословську Академію.

Однощільний плян богословських наук. Згаданий з'їзд ухвалив також одноголосно — і з огляду на потребу поглиблення богословських наук і з огляду на сучасне канонічне право — звернутись до всіх галицьких Ординаріятів о продовження богословських студій, покищо на 5 літ. (Досі звичайне curriculum богословських студій тревало 4 літа, а по приписам найновішого церк. права має тревати 6 літ).

Богословський Виділ. В шкільному році 1922/23 було вписаних 152 слухачів. Із цього: на I. році 37, на II. р. 51, на III р. 45, а IV. 19. — З організацій існують: «Марійське Тов-о Богословів» і Тов-о «Апостольство Молитви». «Оба Тов-а мають метою крім набуття глибшої особистої релігійності, також зверхний апостоліат, в міру сил і обставин. І хоч обов'язкові научні праці при сконцентрованім 4-літнім curriculum студій, а також сучасне лихоліття в краю, не позваляли на рухливішу зорганізовану діяльність, то всеж таки неодним членам вдалося досягнути доволі замітні успіхи в поширенню християнської преси і лектури і в організованню релігійних товариств по селах.

Крім цього Мар. Тов-о, заініціювало видання «Альманаха укр. богословів», як ювілейного дару в 300-літню річницю геройської смерті Великого Апостола З'єдинення, св. Йосафата. До співучасті запрошено всіх укр. богословів, також і з поза границь краю, о скільки їх адреси були відомі. З окрема прилучилися до цього діла богослови з Перемишля, які ще раніше були рішені видати свій окремий альманах. О скільки можна передвидіти, згаданий спільний Альманах вийде за кілька тижнів.

Реф. Ос. С.

Австрія.

Відень. — Зі звіту д. Михайла Володимира, поміщеного в II. числі «Визволення» (Відень-Прага 1923. 71 сл.) про студ. життя у Відні, виймаємо те що цікавіше:

Хто з нашого студентства перебуває у Відні? Такі, що мають свої гроші, за котрі з бідю можуть удержатися, або ті, що вже давніше почали студіювати у Відні і тепер, хоч голодують, мусять тут кінчити студії. Як представляється життя студентства? Розкинені по широких просторах Відня, зустрічаються укр. студенти тільки у школах. Студенти, що правда, вчать. Але багатші трохи погулюють собі по німецьких вечерницях. Товариського життя — нема. Між студентством недостає одиниць, щоби надавали тон цілій громаді, нема таких, котрі умілиб потягнути за собою відповідний гурт. Існує Т-во «Січ», поділене на секції, котрі не проявляють більшого життя. Сама «Січ» — безоблична. Довкруги — душно, бідно, тісно і глупо... Пора вертати в край тим, що не мусять сидіти у Відні. Студентки згуртовані в «Гурток Жіночої Молоді», і сходяться що тижня та слухають відчитів своїх членів.

Данціг.

Студентські злидні. Змушені доріжню відходять щораз то нові т-ші з шкільних лавок як звичайні робітники до верфтів (доків), де при голоді і холоді заробляють собі на прожиття. Відділ тих членів-робітників ділиться на 2 групи: а) 37 осіб працюючих в «Danziger Werft» (ліпше платні), б) 16 ос. працюючих в «Schichau Werft».

Крім цього лежить у нас около 35 подань з проханням якої небудь праці, за яку дуже трудно, бо в Данцігу є досить власних безробітних і для чужинців нема місця. — (На-

певно ні один з т-шів в Ч. С. Р. не працює як простий робітник у фабриці і не монтує серед морозу вагонів). Один з наших, якому вагон розтріскав ногу, дістає тепер за те 230 мн. денно з каси хорих (один хліб коштує 2000 мн.).

Удержання коштує тепер около 200.000 мн. місячно.

(«Гром. Вістник» 7.II 1923).

Італія.

Рим. Італійська кат. молодь і вбийство пралата К. Будкевича. Організація «Gioventù Catt. Intern.» предложила папі, за посередництвом свого секретаріату, таку заяву: «Святі Отче! Іменем Товаришень католицької молоді Австрії, Аргентини, Бельгії, Болівії, Канади, Чехословаччини, Хін, Колумбії, Данії, Єгипта, Екватора, Франції, Німеччини, Японії, Англії, Ірландії, Італії, Югославії, Люксембурга, Мальти, Мексику, Голандії, Польщі, Португалії, Іспанії, Швейцарії, Злучених Держав, Мадярщини, Уругвая, всі приналежні до міжнародного секретаріату католицької молоді покірно заявляють Вашій Святості вирази найвишого християнського спочування по причині болю, який нанесло Вашому батьківському серцю як і цілому християнству трагічне убийство о. Будкевича, котрий в обороні святих прав Церкви посвятив своє життя в боротьбі зі засліпленим тиранством російської революційної ненависти.

Святі Отче! Серце католицької молоді цілого світа знімається стійно в поривах християнської відваги і стає в цій сумній годині при Вашім боці до оборони Божих прав Христової Церкви перед цілим людством. Просить Вас поблагословити поновлену обітницю наслідувати в постійности віри ряди мучеників, які знова збільшились о одного героя більше. Для нещасних же тиранів із християнською любовію вимо-

лює Божого милосердя і світла. — Константин Парізі, генер. секретар».

Німеччина.

Берлін. — Між укр. студентством помічується життя більш живіше, як між іншими громадянами. Спілка Студ. Українців має коло 120 членів. Між студентством нема ніяких сварок, як це є в Празі, навпаки — існує певна солідарність. Кожий студент працює тут не тільки над студіями, але і для заробітку і ніколи не дозволить собі тратити час. Матеріальний стан студентства дуже злий, зате товариські і дружні взаємини між Українцями і Німцями — сердечні і прихильні. Спілка Студ. Укр. перевела реєстрацію всіх студіюючих у високих школах Німеччини Українців, яка дала слідуєчі дані: Aachen — 1, Breslau — 2, Darmstadt — 4, Dresden — 2, Erlangen — 1, Freiburg — 7+2, Goettingen — 2, Giessen — 3, Hamburg — 4, Hannover — 2, Hohenstein — 1, Karlsruhe — 3, Leipzig — 9, München — 12, Rostok — 1, Stuttgart — 5, Tübingen — 7, Weihenstephan — 1. Разом 72, з яких техніків — 35, універсантив — 37.

«Визволення» II. 1923. 73.

Лист до Редакції „Поступу.“

Спілка Студ. Українців в Німеччині.
Вих. Ч.: 353. Берлін, дня 15.3. 23.

До Хв. Ред. «Поступу» у Львові
Просимо помістити в рубриці „Студентські справи“ слідуєче:

Спілка Студентів Українців в Німеччині довідалася тільки зі 41. ч. «Громадського Вістника» з дня 23. лютого 1923 р. про слідуєчу резолюцію Надзвичайного зїзду ЦЕСУСА і ЦЕДУСА в м. Празі в днях 12—22/1. 1923 р.: що до російського студентства — то є можливі звязки зі студентством демократичним, що не стоїть на принципі «єдиної неділімої» російської імперії. З тим сту-

дентством треба навіть старатись осягнути ближші звязки.

Про цю постанову нічого не знає ні делегат Спілки на цей Зїзд, ні Управа Спілки не дістала протягом більш місяця жадних повідомлень у цій справі. На жадання членів Управа Спілки піднесла рішучий протест перед Управою ЦЕСУСА та поставила категоричне домагання про негайне скасування зазначеної резолюції.

Одночасно Управа Спілки звертається до поодиноких студентських організацій о приєднання до цього протесту¹.

Спілка Українців Студ. в Німеччині

За Управу Спілки:

Голова:	Секретар:
Тимчук Степан	Кость Гинилевич
Печать Спілки	

Франція.

Сучасний стан молоді. З кожним роком, до недавна безбожна, Франція починає ставати чимраз більше католицькою. На чолі цілого руху стоїть інтелігентна верства молоді, котра розвинула передусім у повонних роках широкозакроену відроджуючу діяльність. На основі окремого звітлення Павла Doncoeur'a² подаємо декілька фактів, які підтримують наше твердження.

Париське Т-во, знане під назвою *Conférence Olivaint*, має за завдання подавати студіючій молоді основне теоретичне і практичне знання, оперте на католицьким світогляді. Кожного року гуртує воно біля себе понад 200 студентів прав, літератури, державних наук, дипло-

матики і торговельних шкіл, построяючи для них відповідні релігійні й научні сходи. По скінчених літах науки, такі молодці йдуть у життя і займають найвисші становища в політиці та науці і очевидно в набутім дусі ведуть живу акцію. Вже тепер Т-во може повеличатись значною кількістю своїх вихованків, занятих роботою на народній ниві. — При боці згаданого Т-ва стоїть инше, тзв. *Conférence Laënnec*, із 300 студентами та 100 студентками медицини, виховуючи їх на правдивих католиків у життю званим і приватнім. У Lyon'і існує подібне згромадження, котре виховало досі понад 3.000 слухачів медицини, а також є й инші діяльні групи в Grenoble, Nancy, Lille, Caen і так дальше.

З окрема, дуже замітний є зворот, який довершився у великих державних школах, котрі знані були зі своєї безрелігійности. Під благородним подумом релігійної молоді, всі вони перемінилися. Початок вийшов від *École normale supérieure*, котра, по своїй меті, виховує будучих професорів факультетів і лицейів. Із цієї школи виходить кожного року 60—100 учеників, котрі явно признаються до католицизму, беруть участь у публичних, релігійних конференціях і совісно сповняють свої християнські обовязки. Те саме діється по дівочих заведеннях. — Ще величавіші побіди відносить католицьке вірування майже в усіх вищих научних інституціях; можна сказати, що тут доходять вони до неймовірности. Цього приміром: *École*

¹ До цього листа Спілки долучено лист тов-а Миколи Маскуевича, адресований теж до нашої Редакції, в яким тойже заявляє, що в його приваности згаданої резолюції не було, а навпаки „цілий ряд делегатів на згаданім Зїзді констатував крайно вороже відношення російських студентів до всього, що є українське“.

На засіданню дня 22/І. тов. Маскуевич, виїхавши з Праги, вже не був і приписує цю резолюцію якійсь прикрий помилці.

Помішуючи лист Спілки і зміст заяви тов-а Маскуевича, додаємо від себе, що ми щиро бажаємо можности звязків зі студентством усіх народів, очевидно при збереженню належних прав усіх націй — і висказуємо свій жаль, як довго такі звязки не є здійснені, або й нездійснені. (Редакція).

² Гл. *St. d. Zeit* CIII. 194 сл.

cole des Mines, École centrale політехніка і н.

Ці незвичайні прояви духового відродження між молодого генерацією завдячує Франція довголітній і мозольній праці старших, котрі своїми відчитами, сходинами то-що, підготували молодечі серця до цього зриву, який одиноко поведе сього днішну Францію шляхом основної і тривалої обнови.

Чехословаччина.

Прага. — Укр. Вільний Університет скінчив 15. І. третій піврік своєї діяльності. Складається він із двох факультетів: правничого і філософічного. Фреквенція за літній семестер 1922. р. представляється так: слухачів правничого факультету було 258, а філософічного 357. В зимовім семестрі 1922/23. було: 332 слухачів прав, а 358 філософії. Збір учительський має 15 звичайних, 7 надзвичайних професорів, 4 доцентів і 2 лекторів. Треба признати, що Чехо-слов. правительство даючи вище 1450 укр. студ. допомогу, багато причинилося до розвою одинокого вогнища вищої укр. культури та що цих заслуг укр. народ йому ніколи не забуде. Не знати тільки, як уложаться справи в найблищій прийдешності, супроти рішення Ради Амбасадорів.

Югославія.

Загреб. Життя українського студентства в Загребі не могло по нинішній день як слід розвинутися та набрати більшої поваги. Причини такого стану треба шукати в малім числі українських студентів, які студіюють у Загребі, та в браку свідоміших та здібніших одиниць, які повелиб організацію як слід.

В шкільному році 1920/21. зявилися перший раз українські студенти емігранти на університеті в Загребі. Тогож року було на універ-

ситеті записано пять студентів Галичан та тріох студентів з Бачки і Сриму, отже югославянських горожан. Задля непорозумінь, які спричинило між студентством політиканство кількох українських громадян емігрантів, не могло ще бути й мови про одну українську студентську організацію. Всеж таки студенти з християнським світоглядом були зорганізовані в українській секції югославянського кат. акад. товариства «Domagoj». Праця в секції красно розвивалася. Заходами студентів Бачванців були роздобути фонди, які в певній мірі забезпечили членів секції матеріяльно. Згодом роздобуто дещо українських книжок та часописів і газет, які в більшій часті одержувано даром.

В шкільному році 1921/22. число членів секції значно зменшилося і вона не могла як слід розвинути свою діяльність. Зате число студентів Українців на університеті зросло. Та життя їх плило звичайною ходою і до організації ніхто не брався. Щойно вісти про майбутний Всеукраїнський Студентський Конгрес у Празі нагадали українському студентству в Загребі потребу та обовязок організації. Так ледви в травні 1922. р. засновано «Українську Студентську Громаду», яка начисляла 16 членів, з того 2 Придніпрянці, 2 Бачванці, решта Галичани. Життя громади зараз же пішло повільним кроком. На Зїзд У. С. З. З. У. та Е. в Празі вислано одного делегата. Закінчення шкільного року застало Громаду в найбільшому розгоні і здавалось, що після вакацій розросте життя та діяльність Громади так, що після Праги, Відня та Берліна стане Загреб одним з найрухливіших центрів українського студентства на еміграції.

Та надії не сповнилися. Правдоподібно задля матеріяльних причин та мовних труднощів українські студенти з Галичини, які на вака-

ції поїхали домів, не вернули назад, бо записалися по більшій частині в університети в Празі та Відні. В такий спосіб життя Громади майже заглохло. Ледви в грудні (1922. р.) скликано Загальні Збори і вибрано неповний виділ (бо не було з кого вибирати). Новий виділ старався розвинути діяльність Громади, однак внутрішнє життя не підносилося.

Зате може Громада в дотеперішній своїй діяльності назверх зазначити значні успіхи. На першому місці треба згадати «Ševčenkovo Veče», устроєне дня 7. березня ц. р., а про яке писала вже українська преса. До успіху цього свята причинилися в першій мірі товариші Придніпрянці, які в останньому часі гуртом вступають в Громаду. І якщо не грало б тут свою роль матеріальне забезпечення від югославянського уряду, яким вони можуть користуватися лиш під фірмою «русских», та як щоб вони були національно більше свідомі, то й Громада з часом набрала б більшої поваги. Та великих надій не можна покладати вже й через те, що у Придніпрянців, як відомо, не має ні тої здібності, ні того хисту до організації, що в Галичан.

Треба бажати, щоби Центральна в Празі звернула на Загреб та взагалі Югославію більше уваги, ніж дотепер, бо лиш тоді можна буде рахувати на більші успіхи не тільки для самих українських студентів в Югославії, але для студентської та національної справи взагалі.

Загреб, квітень 1923.

Ілько Крайцар, студ. прав

РІЖНІ ВІСТІ

Середні школи в Галичині. Загальний огляд. У цьому шкільному році слідний живіший рух по всіх

наших середніх школах. Немає відаї ні однієї гімназії, семінарії, чи ліцея, де бракувало би якогось «Кружка», де самостійною, добровільною працею намагається молодь поширити і поглибити свою освіту, будь то в усіх напрямках, будь лише в однім.

На окрему увагу заслуговують дві організації, яких ціллю є не тільки освіта, як радше вироблення характеру. Одна з них це Пласт, який у цьому році, по мимо різних перепон обняв відаї чи не всі середні школи. — Друга організація це Ліга,¹ щоб то союз товариств, гуртків, чи кружків, яких метою є особисте видосконалення і праця для загалу на християнських, католицьких основах. Ліга стремить до згуртовання не мас молоді, а радше до зєдинення дібраних, ідейних одиниць, для яких Христос не є особою далекою і байдужою, але живим вождем, а християнство не тільки якоюсь практикою на неділю, але принципом життя й сили. Тим станула наша молодь поруч із великими організаціями світа, які покинули духове лінивство, станули під яким прапором і слушно називали себе новою молоддю.

Від 1921. приступило до союзу 12 груп із 7-ох міст Галичини, (в тім 3 групи академічної молоді). Всі групи рядяться покищо автономно і працюють над утворенням спільної централі з правом ексекютиви¹.

Обі організації видають по два періодичні письма, якими поширюють і утворюють свої ідеї. Пласт видає: «Молоде життя» (Редакція: Львів, Домініканська, 11.), і «Український Пласт» (Станиславів, ул. Липова, 44.) — Ліга видає: «Поступ» і «Наш Приятель», які є рівночасно й загально-студентськими, згл. школярськими часописами. Крім цього обі

¹ Інформації про цілі й орудники Ліги і про її відношення до Пласту були поміщені в нашій часописі, річн. II. стор. 46—49, 90, 132, 294—297. Тут належать також сегорічні вступні статті.

організації видають пригожі для своїх цілий брошури та інші друки, борячися, як усі видавництва з великими сучасними перепонами — ідучи однак нестримно вперед до наміченої мети.

Студенти—Василіяни. Мало вони знані загалом нашого студентства, хоч вийшли з посеред нас і готуються в тишині своїх інститутів, або в авлях голосних заграничних університетів до обняття разом із нами відповідальної ролі провідників народу.

Сегорічний схиматизм (звіт)¹ осіб і праць Василіянського Закону подає слідуєчі дати що до Василіян-студентів:

Всіх студіюючих Василіян на різних степенях студій, (почавши від висшої гімназії), було з початком 1923 р.: 75. В тім числі також священики, відбуваючі студія (12). Крім цих студіозів, (що вже належать формально до закону,) начисляв Інститут у Бучачі 80 школярів-кандидатів. Дочислюючи отже гімназіястів Інститута, маємо загальне число: 155 студентів.

По місцям представляється сегорічна статистика слідуєчо: Бучач (низша гімн.): 80, — Крехів (висша гімн. і новіціят): 40, — Лаврів (стисла філос.): 10, — Львів (богосл. факультет): 4, — Мукачево: 12, — Рим (богосл. факульт. григор. унів.) 6, тамже стисла філос. 1, — Інсбрук (богосл. фак.): 1, — Томськ (у російській неволі): 1.

Загальне число Василіян галицької провінції: 252, — по вчисленню бучацького інститута: 332. з цього в Галичині перебуває: 275; в Австрії 2; в Бразилії 8; у Злуч. Державах 1; на Чехословаччині 25; на В. Україні 2. (Реф. С. О.)

Місійні школи. Обіймаючи цим словом всякі інститути, заведення, закони, для української мужеської молоді, — в цьому шкільному році функціонували слідуєчі: Закон Василіянський, (адреса для зголошень: 1) Крехів, Галичина; 2) Мукачево, П. Rosvigovo, R. Č. S.); — Закон ОО. Редемптористів, (укр. провінція: Збоїська п. Знесінне б. Львова); Інститут ОО. Василіян, (Бучач, Галич.); — Інститут ОО. Редемптористів, (адреса, як вище). В цьому році була 1. кл. гімн., школярів 24; — Інститут в Оломунці (Olomouc, Archiep. Sem. R. Č. S.). В цьому році студіювало тамже кількох наших богословів.

В шкільному році 1923/24 відчиняються крім поданих, іще слідуєчі місійні школи:

1. Тов-о Божого Слова. Це великий і сильний новітний закон місійний (німецький). Закладає свій Інститут на Закарпатській Україні і приготовлятиме місіонарів для України в нашому обряді.

2. Укр. Релігійний Комітет, отвирає місійний Інститут у Відні. Комітет є, так сказати, Союзом високих достойників духовного і світського стану (архієпископів, кардиналів, графів, архикнязів і т. д.) а також визначних учених і письменників. Є міжнародним; покищо: у Відні (централя), Парижі, Іспанії, Голяндії. Почесним Президентом є Ексц. Митрополит Шептицький і до Комітету належать також інші Українці².

3. Місійні курси при заграничних дух. сем. (крім Оломунця).

4. Новіціят ОО. Василіян у Канаді (Edmonton, Alta).

¹ Catalogus Ordinis S Basilii Magni. Žovkva, 1923. — Звіти видає закон для міжнародного вжитку на латинській мові.

² В найближшому числі будемо старатись поінформувати наших читачів про цей Комітет точніше. (Ред.)

Загальні умови для рефлектуючих на місійне звання: здоровля, талант, щирий христ. ідеалізм цеб то бажання працювати для здійснення Христових плянів і в себе і в нашій народі. Що до відбутих студій рефлектантів, то їх ступінь є означений уже в часті самим інститутом, (як наприклад у Бучачі і у Збоїськах), а поза тим, загалом беручи, вимагається покінчення бодай 4-ох клас гімназії.

Зголошення: до галицьких місійних шкіл із краю і зза кордону адресується до тихже шкіл. Зголошення до заграничних місійних шкіл адресують рефлектанти з краю покищо до Ректорату дух. сем., Львів, ул. Коперника, 36. і звідси відсилається їх даліше. Попри звичайні вимоги мусять рефлектанти залучити посвідчення віродостоїнної особи, що на прийняття заслугують. Речинець зголошень до загр. міс. шкіл до 1. серпня 1923.

ОПОВІСТКИ

До всіх українських студентських організацій і Громадянства. Центральний Союз Українського Студентства повідомляє отсим усі круги суспільности, що з його рамени задумується перевести в порозумінню з Confédération Internationale des Étudiants виміну студентів на час головних ферій 1923. Студенти (ки) згл. їхні родичі і інші українські родини, які бажалиб прийняти якого студента чужинця на час вакацій, можуть у заміну за се вислати своїх дітей і студентів (ток) на вакації до сеї країни, з якої бувби сей студент чужинець, згл. післати нашого студента (ку) до сеї країни, означуючи особу студента після свого вибору. Родина, що підняласяб сього, є обов'язана дати чужому студенту ме

шкання і харч за час його побуту у неї даром. Такимиж правами буде користуватися на основі взаємности і наш студент (ка) у відносній державі. Справа паспорту і подорожі належить до кожного аспіранта. Цесус може лише вистаратися дозвіл на виїзд до даної держави за посередництвом відносної національної студ. унії. Зголошення слати до 1. липня с. р. на адресу: Цесус, Praha, Hlavní Posta, příhradka 411, та залучити 2 кч. на відповідь.

За Відділ Загр. Зносин

Ніжанківський

До укр. молоді. Як минушого року, так і тепер звертаємося до Хв. Української Молоді, подаючи умови прийняття до новіціату галицької провінції нашого Чину. Приймаємо всіх тих, що в самопосвяті для Бога бажать у монашому званню працювати над релігійно-моральним і культурно-освітним піднесенням укр. народа.

Вимагане покінчення що найменше VI-ої кл. гімн. В часі новіціату, що триває один рік, крім звичайних новіціатських прав, відбувається навчання початків французької мови, яка дає спромогу відбувати далші студія в однім із бельгійських інститутів. — Вступ до сегорічного новіціату назначений на 1. серпня, зголошення висилається хоч два тижні раніше.

Хай Боже Провидіння натхне многи благородні серця волею послухати Ісусового поклику: »Иди, працюй у Мойому винограді,« покинь земські журби, що з'їдають твою енергію та цілком пожертвуйся для добра своїх братів!

Збоїська, в червні 1923

п. Знесіння к. Львова

Ігуменат оо. Редemptористів

Бібліографія

L. Zanta. *Psychologie du féminisme*. Paris 1922. 16°. XXXII + 214.

Наведену книжку про фемінізм написала жінка, котра має вже за собою письменницьку славу. По тій причині з правдивим вдоволенням береться до рук працю, яка присвячена так важній і так рівночасно помотаній kwestії. В рамках шістьох розділів зуміла авторка представити читачеві генезу, розвій, характеристики, причини і найбільш суттєві відношення цього явища, яке покривається тим не дуже то й симпатичним словом „фемінізм.“ Опанувавши дійсний хаос думок і світоглядів, якими нашіпкована психологія фемінізму, ставить авторка перед очі таку розв'язку, яка справді показує нам „це бідне слово у виді менше відражуючим.“ Його розв'язка наступить не інакше, аж як прийде належне моральне виховання жінки, тому що фемінізм (д-ки) Zanta означає право жінки до її повного морального життя. Не є він отже нездійснимим мріянням, не є видумкою буйних голов, але справедливим і правним відзисканням прав жінки, які прислугують їй, як людській істоті. Не можна говорити, що мужчина і жінка є собі рівні; навпаки, кожде з них стоїть вище одно від другого під оглядом прикмет, питомих своєму полу і себе взаємно доповнюють. Коли по цій лінії піде жіночий рух, жінка стане правдивою апостолкою, в усіх обставинах, удуховнюючим зародком для новітніх суспільностей, піонеркою морального розвитку людства.

Цих кілька думок, винятих із цікавої книжки, може кинути деяке світло на цілість. Майже кождий розділ приносить якісь свіжі і бистроумні спостереження, розважає — знані впрочім — річі з нового, цікавого боку, студіює до самої глибини тонкі прояви жіночого руху, а все те обертається в межах розумного і здорового світогляду. Тут нема цієї пристрасти, яка ціхує мало що не всі жіночі праці на тім полі, нема самохвальби і смішної претенсiональності, через що книжка заслугує на те, щоб її горячо поручити. Робить це також голосний письменник П. Bourget, коли сказав у вступнім слові до цієї книжки такі слова: „Не знаю второпнійшої і об'єктивнійшої праці в kwestії, яка є сьогодні одною з найповажніших.“

Й. Скрутень

В. Мудрий. *Боротьба за огнище Укр. культури в західних землях України*. Львів 1923. 8°. 130.

Це брошура, за якою недавно пошукувала львівська поліція. Отже — вона нелегальна і то нелегальна по тій причині, що займається дуже дорогою нам усім справою: українським університетом. Та не говорить вона тільки про існуючий, „тайний“ укр. університет у Львові, але своє оповідання впускає в значно ширші рами, надаючи йому тим способом значіння наукової обробітки і тривалого документу. Перша частина переводить довшу парафразу значних слів: »Litteris et patriae,« виказуючи важність університету для культури і нації, значіння і необхідності приватної високої школи, обов'язки супроти свого унів. професорів, студентів, а перш за все цілого народу, піддає критиці студ. еміграцію і переведений бойкот тих укр. студентів, що

записалися не на свій університет. Друга частина подає основний нарис історії боротьби за огнище укр. культури в Східній Галичині від р. 1784 до перших днів марта 1923 р. У ній найцікавіший четвертий, найдовший розділ, котрий подає не одну картину нашої сумної мартирології, про яку досі не знали ширші круги.

Обов'язком кожного студента(-тки) і кожного громадянина є набуття цю актуальну брошуру д. В. Мудрого і запізнатися з усім, що вона переповідає і що пропагує.

І. Стефанів

О. Др. Гавриїл Костельник. **Появи духів у Бродах.** (Протоколи комісії). Львів, 1923. 8^о стор. 67.

Брідські явища стали голосними в цілім нашім краю і всюди викликали доволі велику сензацію. Цілість випадків представляє брошура о. Др-а Костельника, поміщуючи протоколи Ординаріатської львівської комісії, алегати до них, фотографічні знімки з письма „духа“ і врешті звиш сто різних його відповідей, чи комунікатів. Видання є старанне і позваляє зорієнтуватись у фактах.

Найважніше питання, з яким кожний приступає до читання брошури, то це, чи справді дух є причиною всіх явищ, чи може вони діються тільки матеріальними силами — і слушно звертає увагу о. Др. Костельник, що о це найбільше ходить.

Щойно другим і другорядним питанням є: чи добрий, чи злий дух.

Що до першого питання, то воно безперечно найважніше — та не для всіх. Не так воно интересним для свідомого, вище образованого християнина, бож такий без брідських і подібних брідським явищ і знає (з філософії), і вірить (релігійному обявленню), і тим чином, чи на основі знання, чи на основі віри є незворушно переконаний, що існують духи: Дух Найвищий, досконалий, якого всі називають Богом і духи низші, сотворені Духом Найвищим: одні чисті, (не злучені з матерією), ангели, — а другі: духи злучені з матерією, тоб то людські душі.

Не так мається справа з людьми, в яких переконання про існування духа або не було, або було захитане, або бодай скоро віддаляване з овиду душі, коли тамже зголошувалось. Це такі люди, в яких ані глибокого філософійного думання, ані свідомого релігійного, духового життя, а навпаки много матеріалізму, буденности, сьогочасности і релігійної байдужности. Для таких явища, що є мовби експериментальним, змисловим діланням духів, є могучим громом з ясного погідного неба, який вдаряє несподівано, перериває буденщину, або веселу забаву і голосом грізним, „гromовим“ кличе: чоловіче, — єсть дух, отже є позаземне життя, є вічність, є відповідальність! А ти куди скермовуєш свою туземну мандрівку!

Ось у тім ціла найважніша интересність цілої справи для тих, для кого вона интересна. А на жаль, таких і завсїгда було досить і сьогодня, при новітній споганщеній, зматеріалізованій культурі є їх відай іще більше.

Про брідські явища заговорили в нас прилюдно ширше досі три органи: „Місіонар“ (Жовква), „Нива“ (Львів), „Український Голос“ (Перемишль). Що до першого найважнішого питання, то жаден із наведених органів, згл. дописувачів не пробує навіть

сумніватися, що причиною явищ у Бродах, бодай деяких, є справді дух і це дух позасвітний. Усі приймають це, як щось певного і несумнівного і на цій тезі будують свої висновки.

І дійсно треба себе хіба змушувати до сумніву. Брідське „щось“, що подає себе за Василька, дає логічні, отже інтелектуальні, а через те духові відповіді. Ніхто з духів людських у брідських обставинах цих відповідей не дає, (— бо хлопців, що лежать на ліжку, видно в сутринку). Ніхто інший не знаходиться під ліжком і це всі присутні багаторазово стверджують. Отже: це інтелектуальне, пишуче „щось“ є духом. Тій логіці важко опертися, коли хтось сам логічно думає. І тому ніхто не сумнівався ні з присутніх, ні з тих що релігійно читають. Таким чином це найважливіше питання булоби для зацікавлених притакуючо розв'язане, а сумнів здається нерозумним.

Це треба сказати лише що до писання „Василька.“ Що до інших явищ, як пукання, шкробання, і т. і., хоч як воно ділає на присутніх, то проте може полишати неодні поважні сумніви, особливо, коли подібні численні спиритистичні явища показались згодом людськими ділами.

Але й що до писання, — то тому, що цілий процес має велику схожість зі спиритистичними „штучками“, з цілим їхнім апаратом і деяку подібність з магічними пописами à la Bosko, — і тому, що в таких випадках часто подібні, теж сенсаційні явища, діялися і діються без співучасті позагробних духів, — то, по моїй думці, не буде зовсім нерозумним здержатись від видання свого суду і при брідському „духови,“ — не перечити й не твердити, а ждати, доки в подібних випадках справа не буде всесторонньо в'яснена. Саме ця схожість із природними, хоч сенсаційними явищами, дозволяє на здержливість, а на всякий випадок переконання, що в Бродах грає роль позагробний дух, не є ні конечним, ні етично обов'язковим.

Що до другого питання, то всі три прилюдні голоси на цю тему пішли розбіжними шляхами. Всі, як згадано, переконані, що в Бродах ділає позагробний дух, але „Місіонар“ приписує це ділання злему духови, проф. Др. Лопатинський в „Укр. Голосі“ душі покійного Василька Демчинського, а о. Др. Костельник здержується з виданням осуду, хто це, той позагробний дух.

Що на це сказати?

На жаль, неодні моменти промавляють за тим, що коли справді в Бродах грає роль позасвітний дух, то це не є дух добрий — а коли явища є лише природні і туземні, хоч небуденні, то їх правдоподібно вихідну є злий дух звичайним своїм способом для своїх цілей.

Чим це умотивувати? Відповідь нетрудна.

Нема сумніву, що добрий дух (Бог, ангел, душа блаженна, душа праведна-покутуюча), колиб являвся, то:

- а) поява булаби гідна Бога, і гідна Божого ладу, і схожа з поняттями тоїж гідності, які маємо в розумі, дані тимже Богом. Далше:
- б) така поява малаби гідну Бога ціль. Врешті:
- в) являючись дух служивби тільки правді і етичному (отже Богом бажаному) добру.

Чи цим, беззастережно певним вимогам відповідає брідське „щось?“ Треба сказати, що ні.

1. Цей ніби Василько дає ложні, противні правді відповіді: що він у Бога, а притім йому „нудиться“ чи „сумно“ в Бога.

2. Дає баламутні відповіді, які можуть витворити незгідні з правдою поняття: що він перебуває на цвинтарі, що заносить Богови шоколаду та яблука, що Бог його кличе до себе, що „киця“ це чорт (з чого виходить фалшиве, легковажне поняття про цього могутнього духа).

3. Взиває християн (в однім випадку) до спиритистичного сеансу, що є противним християнській, католицькій етиці, бо заказаним Христовою Церквою (зза небезпек для моралі).

Не можна тут, що правда, обвиняти Комісії, що допустила до сеансу, бож її завданням, наложеним церковною властю було розслідувати всі брідські явища, — але не можна теж ослабити закиду проти брідського „духа“ тим, що, мовляв: „Церковні декрети відносяться до людей, а не до духів.“

Безперечно, декрети Церкви Христової є видані для людей, але добрий дух, що приходить з уповажнення Бога, чи за дозволом Бога, повинен хиба респектувати декрети Богом основаної Церкви, видані для людей і навіть в однім випадку не повинен взивати нікого до порушення тихже. Це тим більше, що не можна тут добачити ніякої кінечности, ані навіть доцільности для доброго духа, легітимуватися спиритистичним і заказаним способом. Це ж якраз могло мати для нього противні висліди і будити сумніви що до його вартости.

А коли поспитати історію про відношення позагробних добрих духів до розказів легітимної церковної власти, то діється зовсім противно. Вони взивають людей до як найточнішого респектування церковної власти, відсилають до неї (до єпископів, сповідників, настоятелів) і домагаються, щоби навіть залишено їхні (цебто добрих духів) поручення, коли церковна, туземна власть на сповнення не згодиться. Згадаю тільки на дві групі появ, часто повторившихся і загально знах: Появи Христа св. Маргареті Alacoque, і появи Діви Марії Вернадетті Soubirous. У цих частих, довго розсліджуваних появах, — де не було найменшої квестії, чи добрий дух являється, а тільки, чи дух, чи може фантазма, привид і т. п.) — у тих випадках якаж дивна пошана для церковної власти, яка, сказатиби, скрупулятність цих позагробних Гостий, щоби Церкви та її заряджень і ладу не поминути!

Варто порівнати ці появи з брідськими також і що до інших моментів (ціль, обставини, ітп.)*

4. Всіми своїми діланнями звертає увагу християн на небезпечне, несхоже з етикою приставання з духами, — дарма, що дехто з цієї нагоди відбув сповідь, чи може навіть став релігійним.

5. Ціли величної, гідної Бога, в появі не видно, помимо цього, що „Василько“ заявляє, буцім то він післаний Богом, „щоби люди наверталися.“

6. Спосіб появи і обставини, цілком схожі зі спиритизмом: скринка, пукання, шкробання, пів-сумерк, удаваний, чи правдивий гнів, поява якогось ніби другого духа, виключування одних осіб від обсервації появи, а взивання других, і т. д. — щоби те все, можна вважати гідним доброго духа, отже гідним Божого делегата, або бодай праведної, святої, Богови милої душі, приходячої з *placet*ом Божим на

* Біографію св. Маргареті Alacoque видано популярно в Жовкві.

цей світ для високої ціли, — то на це справді треба много „віри,“ та в тім випадку зівсім непохвальної. Чи відпоручник Божий може послуговатися способами практикованими в баламутнім, а найчастіше повнім обмани, гріха й проступку спіритизмі? Чи ж Найвищому не стає сили, чи генія до видумання інших способів, ріжних від негідного Бога спіритизму? Річ доволі ясна.

Беручи ці моменти під розвагу, мусимо льогічно сказати, що брідське „щось“ не тільки що не виказалось достовірною легітимацією доброго духа, але навпаки: показало познаки недоброго духа тоб то: лож, блахманство, грішний зазив, зводження християн. А таким чином:

Коли це щось є справді позасвітним духом, то воно духом злим; колиж ці явища викликувала, значить, спричинила туземна фізична і духовна (людська) сила, то вони теж носять сліди правдоподібного звичайного співділання злого духа, котре то співділання нам знане з Христової релігії.

Котрунебудь із цих двох евентуальностей приймемо, ні одушевляться брідськими явищами не можемо, ні вважати їх появою доброго духа. Це булоб нельогічним і некритичним.

Що тим самим не підсуваємо ще лихих намірів Впов. Родини Отця Декана Демчинського, цього не треба й згадувати. На те не pozwalaє також вислід розслідув Ординаріятської Комісії, висланої саме тому, щоб Ординаріят знав достовірно, чи не діються які обманства в священничім домі.

О скільки хто з родини, чи з інших людей приписує явища тільки доброму духови, а тим добрим духом уважає душу покійного хлопця, то (в нашім випадку) падає жертвою сумної помилки.

Врешті, хто з приводу брідських явищ рішається на спіритичні сеанси, цей падає жертвою зведення, відносить згіршення і, коли він є християнином-католиком, то навіть не шукаючи поміч позагробних духів, а лиш беручи участь у спіритистичних практиках, грішить проти виразному заповіти Христової Церкви, грішить непослухом.

Два місця в брошурі, а саме у вступнім слові О. Др. Костельника, по моїй думці запобіжно написані і наслідком цього одно не є доцільним, а друге двозначним, бодай по звукови слів.

Одно, то на стор. 6. О. Др. Костельник пише, що забирання „Васильком“ шоколяди ітп. не є доказом проти його особи, бо „навіть сам Христос по воскресенню їв печену рибу і мід... на доказ своєї присутности.“ Це не є вірно і вжите порівняння годі тут примінити. Христос їв рибу й мід не на доказ Своєї присутности, а на доказ, що це не „дух“ являється, а правдивий воскресший (з тілом) Христос. Не ходило отже о ствердження, чий дух, (як у брідськім випадку), а о ствердження дійсности воскресшого тіла. І до цього ствердження взиває їх сам Христос: „Чого стревожилися ви, і чому думки повстають у ваших серцях? Дивіться на мої руки і на мої ноги, що це я сам; дотикайтесь і пригляньтесь; бо дух тіла й костий не має, як бачите, що я маю... А коли вони ще не вірили з радости і дивувалися, сказав їм: „Маєте тут що їсти? Вониж дали йому кусник печеної риби. І взявши, їв перед ними.“ (Лук. 24, 38—42).

Що маючи стверджену правдивість живого (воскресшого) тіла, мали також стверджену ідентичність Особи, котру добре знали, то виходило само собою, але перша квестія була, чи дійсне тіло, а не „чий дух“.

Звідкиінде саме забирання шоколяди, (о скільки справді її брідське „щось“ забирало), не булоби ані проти особи Василька, ані теж за нею. Та це забирання дарунків у брошурі невистарчаючо стверджене. (В однім випадку з'їдає шоколяду по свідоцтві „Василька“ — пес).

Друге місце запобіжне знаходиться на стор. 5. Тут ужито виражень: „душа може вийти з тіла,“ і „естеріоризація душі.“ Запобіжними називаю його тому, що не числиться зі звичайним природним значінням цих слів. У звичайнім значінню: „вийти душі з тіла“ і „поза“ (назверх) тіла значить: цілком тіло покинути і вже його не оживляти. Таким чином душа, вийшовши вповні з тіла, не моглаби більше в нього вернути без надземської, творчої, всемогучої сили.

Інше значіння цьому вираженню дають спіритисти. По їхнім теоріям душа не виходить вповні з тіла, але позістає з ним сполучена і оживляє його. По цій теорії бувби це отже частинний вихід душі з тіла, в яку то квестію впрочім не входжу.

Уживаючи отже цих виразів, краще булоби додати якесь пояснююче слово, щоби не збудити в загалу думки, що душа може справді в повні покинути тіло а відтак без всемогучої сили в нього вернути, що булоби ложним.

У повисших стрічках не порушена квестія, чи, та в яких умовах можуть являтися душі померших. Ширше говорить на цю тему „Місіонар.“ Однак ця тема потребує окремого обговорення. В нашій брошурі ходить о брідські факти.

Ці факти, в виду сказаного, на особлившу увагу християн не заслуговують.

Др. Й. Маркевич ЧСВВ.

А. Бессієр. **Малий Петрусь.** Вільний переклад із французького. (Видавництво „Добра Книжка“). Львів, 1923. 16°. 40.

Є це, так сказатиб. автобіографія в листах. Петрусь д' Ерель, це не фантазія, а дійсність. Хлопчина — школярик помер щойно дев'ять літ тому у Франції.

У своїх листах до духовного керманача діточого Евхаристійного Тов а описує як свої зверхні переживання, так теж і внутрішні. Не закриває нічого, ані навіть своїх прогрішень; в листах бачимо гарну Петрусеву душу з її величним християнським ідеалізмом, що не тільки сама стремить до видосконалення свого характеру, але жар свого духа розливає на своє окруження, на ровесників і на старших.

Що зокрема належить піднести, то правдива релігійність, (інакше: побожність). Що до цієї справи, то рівно в молодім, як старшій світі панує велике замішання понять. Тут, в любих картинах невинного діточого життя пізнаємо її плястично; — пізнаємо не в довгих теоретичних викладах, а в живім життю, з цілою її природністю, простотою, з її надземним і рівночасно туземним приманюючим чаром, з її мотивами та врешті з героїською силою, яку тільки правдива, християнська релігійність є спроможна дати. Малий Петрусь жертвує своє коротке життя за свого батька і не лише з дивним

супокоем, а з радістю прашається з цим світом. Передсмертні хвили і розмови молоденького героя, то віддай найкращі риси в цілій чудовій картині. Ледви чиєсь око може здержати сльози.

Бачимо теж у чудній картині Петрусевого життя, як високо зможе довести, навіть так малих школярів, доцільна християнська організація.

Нічого дивного, що книжечка найшла всюди симпатію і появилась в кількох мовах, а в українській діждалася в однім півроці двох видань у збірній кількості 10.000 примірників.

Зверхний вигляд книжечки естетичний; прикрашена також кількома ілюстраціями.

Хто інтересується питанням християнської (католицької) організації, а також її найвищими цілями: правдивою релігійністю і апостоліатом, цей не повинен залишити уважної лектури автобіографії Петруся.

М. Й.

Надіслано до Редакції „Поступу“

Заввага: Режиструючи надіслані твори та журнали, не займаємо ще тим самим супроти них ніякого становища. Їх обговорення наступають в міру можности. (Редакція.)

Книжки:

Василь Мудрий. Боротьба за огнище української культури в західних землях України. Львів, 1923. Накладом Української Краєвої Студентської Ради. 8° ст. 130.

Професор Іван Огієнко. Наглядна таблиця українського правопису. Для школи й самонавчання. Жовква, 1923.

Ксенофонт Сосенко. Пражерело українського релігійного світогляду. Львів, 1923. Видавництво »Живі гроби« 8° стор. 80.

О. Д-р Гавриїл Костельник. Появи духів у Бродах. (Протоколи Комісії). Львів, 1923. 8° ст. 67.

Ks. Jón Swennson T. Z. Nonni i Manni, dwaj islandcy chrzestcy. Kraków, 2 1921. 8° ст. 80.

A. L. Peláez. Die Gefahr des Buches. Freiburg im Br. 1916. 12° ст. VIII+196.

Bernard Arens S. I. Das Buch. Freiburg im Br. 1920. 12° ст. VIII+154.

А. Бесієр. Малий Петрусь. Львів, 1923. ст. 40.

В. Ерн. Життя і особа Григорія Сковороди. Переклад з московської мови Євгена Маланюка. 1923. Благодійне Видавниче Тов-о »До Світла«, N. 2.) 16° ст. 60.

Іван Ольбрахт. Пятый акт. Песна одну дію. Переклав з чеського Л. М. (Видав-о »Чорномор«). Камянець н/П. — Одеса, 1923. 16° ст. 34.

Приказки й пословиці. Випуск I. (Бібл. »Живе Слово«, ч. 1.). Київ — Львів, 1923. 17° ст. 40.

Франціска Геджсен Бернет. Малий Льюїс. Повість для молодіжи. Переклала Варвара Літинська. Львів, 1923. 12° стор. 208.

Наслідування Христа. Чотири книги Томи Гемеркена, перекладом на українську мову. Жовква, 1921. (Видав. ОО. Василян). 32° ст. XI+528.

М. Мешлер. Божественний Спаситель. Нарис життя, присвячений студ. молодіжи. З німецького переклав о. Петро Котович ЧСВВ. — Жовква.

Хліборобська Україна. Книжка IV. Рік 1922—1923. Збірник VII. і VIII. Відень. (Видання Союзу Хліборобів Державників). 8° стор. 371.

Проф. Д-р Станислав Дністрянський. Нова Держава. Відень-Прага-Львів, 1923. (Видавництво «Укр. Скитальця»). 8° стор. 29.

Й. Єргензен, Притчі. Переклав Василь Лімниченко. Львів, »Д. К.« 1922.

Д-р Бандрівський, На ясний шлях. Збірка поезій. Львів. »Д. К.« 1924.

о. Д. Бодревич, Голгофта або хрестна дорога. Львів. »Д. Книжка«. 1923.

М. Ваврисевич, Слава Кобзареві. Сцен. картина, присвячена пам'яті Т. Шевченка. Львів. 1922.

І. Огієнко. Св. відправа вечірня і рання Львів-Київ. 1923.

В.—Домбровський. Українська стилістика і ритміка. Перемисьль. 1923.

Журнали:

Богословія. Науковий тримісяч. Видав ред. Комітет. кн. 1. Львів, 1923.

Das Neue Reich. Wochenschrift für Kultur, Politik u. Volkswirtschaft. 5. Jg. чч. 1—33. Wien, 1923.

Katholische Vereinsarbeit. Jg. 13 чч. 1—5. Wien, 1923. (Місячник).

Влаговѣстник. Духовна газета для подкарпатських Русинів. Рік III. 1—10. Ужгород, 1923. (Двотижневник).

Релігійно-Наук. Вістник. Неперіодичний журнал Братства святої Покрови 6-ої Січової Стрілецької дивізії. Рік III. Ч. 7—8. Szczepiorn-Skalmierz, 1923.

Наш Поступ. Просвітно-економічна часопись для укр. народа в Альберті. Рік I. ч. 8. 10. Едмонтон, 1923. (Двотижневник).

Книжка. Вістник укр. книжкового руху. Р. II. ч. 1—10. (Вид.: »Бистриця«). Станиславів, 1922. (Місячник).

Молода Україна. Ілюстрований часопис для молоді, з постійним додатком: »Світ дитини«. Рік I. чч. 1—10. Львів, 1923. (Двотижневник).

Молоде життя. Часопис Укр. Пласту. Рік III. ч. 1—3. Львів, 1923. (Місячник).

Український Пласт. Місячник укр. пластової молоді для літератури,

науки і забави. Рік I. ч. 1. 2. 3. Станиславів, 1923.

Учительське Слово. Орган Взаємної помочі укр. вчителів. Рік XI. чч. 1—4. Львів, 1923. (Місячник).

Misje Katolickie. Czasopismo miesięczne ilustrowane. Rocz. XLII. Nr. 481—484. Zesz. 1—4. Kraków, 1923.

Głosy katolickie. Rocz. XXIII. Zesz. 1—5. Kraków, 1923. (Місячник).

Deutsche Akademische Rundschau. (D. A. K.) Zeitschrift für akademisches Leben und studentische Arbeit. 8. Semesterfolge, Nr. 4. Göttingen, 1922.

Український Скиталець. Орган військової еміграції земель ЗУНР. Йосифів і Відень. В р. 1923. розпочато IV. річник. — Ред. одержала по кілька прим. з р. 1922. і 1923. В р. 1923. виходить що 2 тижні.

Місіонар. Рік. XXVI. чч. 1—5. Жовква, 1923. (Місячник).

Господарсько-Кооперативний Часопис. Орган Комітету організації кооператив і офіційльний орган краєвого Союзу Ревізійного. Р. III. чч. 1—10. Львів, 1923. (Двотижневник).

Rivista dei giovani. per la cultura la vita cristiana. Anno III. N. 1—5. Torino, 1923. (Società Editrice Internazionale).

Крім цих журналів одержує Редакція всі, подані у минулому році («Поступ», II. річн. стор. 96. і 220.), оскільки вони не перестали виходити.

Від Редакції

З надходячими фєріями бажаємо всім П. Т. передплатникам, читачам і прихильникам веселої забави і відпочинку.

Студентські Товариства й Кружки просимо о надсилання звітів.

Побираючих часопис у розпродаж просимо прислати нам належитість (хочаб і не цілу) кожного місяця. Та сама сума прислана о місяць пізнійше має о половину низшу вартість і так післяплатами приводиться тепер всяке видавництво до руїни.

Довжникам ми були змушені здержати висилку від 3. числа.

Приймаємо матеріяли для «Поступу» і поладжуємо переписку також підчас фєрій.

ЦЕСУС, Прага. Ваш комунікат із надзвичайного зїзду дійшов до наших рук щойно тоді, коли цілий випуск був на покінченню. По порозумінню з Вами помістимо важнійші резолюції в пофєрійному числі. — Ліґа, Самбір. Не було вказаним поміщати тепер докладнійшого звіту. Це зробимо по фєріях — і просимо о дальші інформації. — Спілка Студентів Укр., Берлін. Ваш комунікат ч. вих. 594. прийшов запізно до цього числа. — С. В., Коломия. Висилаємо Вам окремий лист. — Укр. Літерат. Тов-с, Yorkton, Canada. Часопис висилаємо від 1. числа ц. р. у 2-ох прим. Прочі діла поладнаємо незабаром. Очікуємо звіту від Вас.

ОГОЛОШЕННЯ

(За цю частину редакція не відповідає)

Студенти! Читайте та передплачуйте!

„МОЛОДЕ ЖИТТЯ“

Ілюстрований часопис Українського Пласту

У „Молодому Життю“ містяться статті про Пласт, практичні вказівки до ведення Пласту, оповідання з життя пластунів, описи прогульок, пластова хроніка, вісти з Верховної Пластової Ради, огляд світового пластового руху, фахова пластова бібліографія.

Часопис виходить раз у місяць

Адреса редакції й адміністрації: **Львів, Домініканська 11.**

Як зачет на передплату приймається найменше 10000 м.

Вступні іспити в Інституті ОО. Василян у Бучачі відбудуться дня 3 і 4 липня цього року. До вступного іспиту можуть бути допущені учні, котрі укінчили IV. класу народну з дуже добрим поступом і не старші 12-ти літ. До іспитів з інших клас (II—IV) можуть бути допущені лиш учні відзначаючі. Подання належить вносити найdaleше до 15-го червня цього р. і залучити: метрику, послідне шкільне свідоцтво і почтові значки на відповідь. Іспити відбудуться лиш перед вакаціями.

Управа Інституту ОО. Василян у Бучачі

Найбільше поширений, найдешевіший, ілюстрований часопис

для молоді і дітей

НАШ ПРИЯТЕЛЬ

виходить 15-го кожного місяця

Адреса Редакції: Львів, Коперника 36.

Передплата в Галичині: річно 120 кор. у золоті, платних у польськ. марках по дньному курсі. Як завдаток посилається найменше 5000 мп. -- Прикарп. Укр. річно 12 з. к. — Америка 50 центів. Бразилія 2 міль. — Деінде 1 франк швайц.

Передплату посилається по адресі:

»Nash Priyatel« Jos. Markevych. Street Kopernyka 36. Lemberg, Galicia.
В Америці: Orphanage Book Store. 832 N. 7-th. Str. Philadelphia, Pa.